

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา งานบริหารทั่วไป โทรศัพท์ ๐ ๓๘๐๘ ๘๐๐๑-๒

ที่ รง ๐๔๔๒/๐๒๐๗

วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง แจ้งเวียนคู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนสำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา

เรียน ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกท่าน

ด้วยสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา ได้จัดทำคู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนสำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกคนนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการ บรรลุเป้าหมาย ด้วยความโปร่งใส เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน และนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของตนเอง

สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา จึงขอแจ้งเวียนคู่มือดังกล่าวเพื่อทราบและใช้เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้สามารถขอรับเอกสารได้ที่งานบริหารทั่วไป หรือเรียกดูเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ที่เว็บไซต์สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา หัวข้อข่าวประชาสัมพันธ์

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

(นายปฐมพงศ์ พิกเชียว)

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานบริหารทั่วไป สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา โทรศัพท์ ๐ ๓๘๐๘ ๘๐๐๑-๒

ที่ บท ๑๕๓ /๒๕๖๔

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ลงนามในประกาศ เรื่อง คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนสำหรับเจ้าหน้าที่

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา

๑. ต้นเรื่อง

มติที่ประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ประจำสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุม ชั้น ๒ อาคารอำนวยการ สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา สำหรับตัวชี้วัดที่ ๑ การปฏิบัติหน้าที่ ได้ มอบหมายให้ฝ่ายแผนงานและประเมินผลเป็นผู้รับผิดชอบในเผยแพร่แผน/ ผลการปฏิบัติงานประจำปี ผ่านทางเว็บไซต์หน่วยงาน และมอบหมายให้งานบริหารทั่วไปจัดกิจกรรมรณรงค์/การประกาศเจตนารมณ์ ร่วมกันต่อต้านทุจริต และจัดทำคู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทาง จริยธรรมข้าราชการพลเรือน และการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนสำหรับเจ้าหน้าที่ โดยให้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทราทราบและใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานต่อไป

๒. ขอรายงานเพื่อพิจารณา

งานบริหารทั่วไป ได้จัดทำคู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนสำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทราเสร็จเรียบร้อยแล้ว รายละเอียดตามเอกสารแนบท้ายหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบ ขอให้โปรดลงนามใน

๑. ประกาศ เรื่อง คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนสำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา
๒. หนังสือแจ้งเวียนเจ้าหน้าที่

สืบทำรวจตรีหญิง

(ศิธร พุทธปัญญา)

หัวหน้างานบริหารทั่วไป

-เห็นชอบ/ลงนามแล้ว

(นายปฐมพงศ์ พักเขียว)

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา

ประกาศสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา

เรื่อง คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนสำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในภาครัฐ เพื่อลดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก ประกอบกับการประเมินคุณธรรมความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ(ITA) ได้ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการเปิดเผยข้อมูลแก่สาธารณะเพื่อเสริมสร้างความโปร่งใส เป็นธรรม และป้องกันการทุจริต เพื่อเป็นการขับเคลื่อนด้านการส่งเสริมคุณธรรม ความโปร่งใส และป้องกันการทุจริตตามภารกิจกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันการทุจริตและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ความโปร่งใสให้กับหน่วยงานในสังกัดกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงานจึงได้กำหนดกรอบการปฏิบัติราชการของส่วนราชการระดับหน่วยงานภายใน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ความสำเร็จของการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยให้หน่วยงานดำเนินการเปิดเผยข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน จำนวน ๑๐ ประเด็น โดยประเด็นที่ ๑ การปฏิบัติหน้าที่ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การปฏิบัติงานของบุคลากรตามภารกิจของหน่วยงานยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม มีความโปร่งใสและเป็นธรรมปราศจากการรับสินบนและผลประโยชน์ทับซ้อนทุกรูปแบบ สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา จึงได้จัดทำคู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนสำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทราขึ้น เพื่อเป็นคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรานำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการ บรรลุเป้าหมาย ด้วยความโปร่งใส เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน และนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของตนเอง

ทั้งนี้ ให้หน่วยงานนำประกาศสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา เรื่อง คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนสำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทราขึ้นเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน และใช้เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

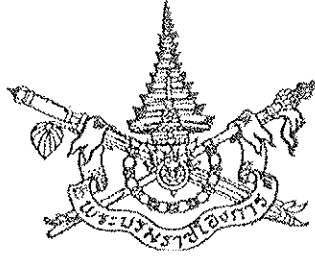
(นายปฐมพงศ์ พักเขียว)

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา

คู่มือส่งเสริมการปฏิบัติ
ตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน
และการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

สำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน
เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๕๙

การปฏิบัติงานทุกอย่างของข้าราชการ มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของ
ประเทศชาติและประชาชนทุกคน ข้าราชการทุกฝ่ายทุกระดับ จึงต้องระมัดระวังการปฏิบัติทุกอย่าง
ให้สมควรและถูกต้องด้วยหลักวิชา เหตุผล ความชอบธรรม ที่สำคัญ เมื่อจะทำการใด ต้องคิดให้ดี
โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น ให้รอบคอบและรอบด้าน เพื่อให้งานที่ทำบังเกิดผลดีที่เป็นประโยชน์แท้
แต่อย่างเดียว

อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลศิริราช
วันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

คำนำ

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนได้กำหนดขึ้น เพื่อให้ปวงข้าราชการเกิดสำนึก
ลึกซึ้งและเที่ยงธรรมในหน้าที่ ผดุงเกียรติและศักดิ์ศรีข้าราชการ ควรแก่ความไว้วางใจและเชื่อมั่นของ
ปวงชน และดำรงตน ตั้งมั่นเป็นแบบอย่างที่ดีงาม สัมกับความเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นตัวอย่างแห่ง ธรรมจรรยาอันสูงสุด ดังนั้น เพื่อให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของ
สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา ได้มีความรู้ ความเข้าใจและเสริมสร้างการปฏิบัติตามประมวล
จริยธรรมข้าราชการพลเรือน รวมทั้ง แนวทางการ ประยุกต์ใช้เพื่อบริหารจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน
จึงได้จัดทำคู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทาง จริยธรรมข้าราชการพลเรือน และการป้องกัน
ผลประโยชน์ทับซ้อน สำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา ฉบับนี้ขึ้น

คู่มือฉบับนี้ ได้รวบรวมหลักการ แนวคิด ข้อเสนอแนะ และแนวทางปฏิบัติ มาจากคู่มือ
การส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน สำหรับข้าราชการ และคู่มือการ
พัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม สำหรับกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม ของ
สำนักงาน ก.พ. เนื้อหาสาระ ประกอบด้วย ความสำคัญและสาระของประมวลจริยธรรมข้าราชการพล
เรือน ที่กำหนดตามความในมาตรา ๒๗๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แนวทางการปฏิบัติ
กรณีตัวอย่างข้อขัดแย้งทางจริยธรรม และคำแนะนำ ในการปฏิบัติ พร้อมทั้งการประยุกต์ใช้

งานบริหารทั่วไป สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา คาดหวังว่า คู่มือฉบับนี้
จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกคน ได้ประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ
เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการ บรรลุเป้าหมาย ด้วยความโปร่งใส เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นที่
เชื่อมั่นของประชาชน และนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของตนเอง

งานบริหารทั่วไป
สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานฉะเชิงเทรา
มีนาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 บทนำ	
ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน	1
จรรยาข้าราชการ	2
ความหมายของค่านิยม คุณธรรม จรรยาบรรณและจริยธรรม	2
ส่วนที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน	
เจตนารมณ์	4
การนำคุณธรรมภาครัฐไปใช้ปฏิบัติ	4
แนวทางการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน	5
ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน	
แนวคิดสำคัญ	19
หลักการ 4 ประการสำหรับการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน	19
การเปิดเผยผลประโยชน์สาธารณะ	20
การให้ การรับของขวัญและผลประโยชน์	22
ส่วนที่ 4 แนวทางปฏิบัติกรณีการเรียไร และกรณีการให้หรือรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใด	
แนวทางปฏิบัติสำหรับข้าราชการพลเรือน : กรณีการเรียไร	25
แนวทางปฏิบัติสำหรับข้าราชการพลเรือน : กรณีการให้หรือรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใด	27
บรรณานุกรม	29
ภาคผนวก	
ภาคผนวก 1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และฉบับที่ 2 พ.ศ.2554)	30
ภาคผนวก 2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2558	33
ภาคผนวก 3 ประมวลกฎหมายอาญา หมวด 2 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ	42
ภาคผนวก 4 พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542	46
ภาคผนวก 5 ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543	53

ภาคผนวก 6	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ ของรัฐ พ.ศ. 2544	56
ภาคผนวก 7	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544	60

ส่วนที่ 1 บทนำ

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 279 กำหนดให้มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น โดยจะต้องมีกลไกและระบบในการดำเนินงานเพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย

ก.พ. ในฐานะองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือน โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นเป็นประมวลจริยธรรม เพื่อให้ข้าราชการทั้งหลายเกิดสำนึกถึงซึ่งและเที่ยงธรรมในหน้าที่ ผดุงเกียรติและศักดิ์ศรีข้าราชการควรแก่ความไว้วางใจและเชื่อมั่นของปวงชน และดำรงตนตั้งมั่นเป็นแบบอย่างที่ดีงาม สัมกับความเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นตัวอย่างแห่งธรรมจรรยาอันสูงสุด เพื่อใช้บังคับเป็นมาตรฐานกลางไว้

ข้อความข้างต้นเป็น คำปรารภของ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 5 พฤศจิกายน 2552 เล่ม 126 ตอนที่เศษ 162 ง หน้า 73 – 86 กำหนดให้ข้าราชการพลเรือน พนักงานราชการ และลูกจ้างในสังกัดราชการพลเรือน ต้องปฏิบัติตามจริยธรรมข้าราชการพลเรือน จำนวน 10 ข้อ ดังนี้

1. ยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม
2. มีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
3. แยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน
4. ละเว้นจากการแสวงงประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม
5. เคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา
6. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดี และไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
7. ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัดและรวดเร็ว ไม่ถ่วงเวลาให้เนิ่นช้า และใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงานเพื่อการในหน้าที่ และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
8. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งวิชาชีพโดยเคร่งครัด
9. ยึดมั่นในการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

10. เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษา ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของราชการ โดยรวม

ประมวลจริยธรรมนี้ ให้ความสำคัญต่อการใช้อำนาจหน้าที่ ทรัพยากรของประเทศ ของข้าราชการ ในทางชอบธรรม ป้องกันการประพฤติมิชอบของข้าราชการ และประการสำคัญ สร้างความสุข ความภาคภูมิใจ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างข้าราชการและประชาชน ดังนั้น จึงเป็น ความจำเป็นที่ข้าราชการจะต้องเข้าใจเนื้อหาสาระของประมวลจริยธรรม เพื่อใช้ประกอบภารกิจ ให้สังคมอย่างมีมาตรฐานตามความมุ่งหวังของประชาชนและราชการ

จรรยาข้าราชการ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 หมวด 5 การรักษาจรรยาข้าราชการ มาตรา 78 ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาจรรยาข้าราชการที่ส่วนราชการกำหนดไว้ โดยมุ่ง ประสงค์ให้เป็นข้าราชการที่ดี มีเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นข้าราชการ โดยเฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) การยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง
- (2) ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ
- (3) การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
- (4) การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
- (5) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

มาตรา 79 ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดไม่ปฏิบัติตามจรรยาข้าราชการอันมิใช่เป็น ความผิดวินัยให้ผู้บังคับบัญชาตักเตือน นำไปประกอบการพิจารณาแต่งตั้งเลื่อนเงินเดือน หรือสั่งให้ ข้าราชการผู้นั้นได้รับการพัฒนา

ความหมายของค่านิยม คุณธรรม จรรยาบรรณและจริยธรรม*

การศึกษาเกี่ยวกับค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรม นั้น นักวิชาการในแต่ละสาขาวิชา ต่างให้ ความหมายเกี่ยวกับคำทั้งสามคำนี้ต่างกัน ซึ่งดุจเดือน พันธุนาวัน (2551) ได้สรุปแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ไว้ดังนี้

“คุณธรรม” (Virtue) นักวิชาการในสาขาจิตวิทยาให้ความหมาย โดยสรุปว่า เป็นสิ่งที่บุคคล เห็นว่าดีงามมาก มีประโยชน์มาก และเลวน้อย มีประโยชน์น้อย ในกาลเทศะหนึ่ง ๆ เช่น ความเอื้อเฟื้อ ความ อดทน ความขยันขันแข็ง ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การมีระเบียบวินัย เป็นต้น สิ่งที่เป็นคุณธรรม ในแต่ละสังคมอาจจะแตกต่างกัน การที่บุคคลในสังคมจะเห็นว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่นั้น ขึ้นกับวัฒนธรรม

* บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีด้านจริยธรรม, คู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้าราชการพลเรือน สำหรับกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม, 2554

เศรษฐกิจ ศาสนา และการศึกษาของสังคม นักวิชาการจึงเห็นว่า การนำเอาคุณธรรมในสังคมหนึ่งไปยึดเย็ด ตัดสินคุณธรรมอีกสังคมหนึ่ง ย่อมไม่เหมาะสม

“ค่านิยม” เป็นลักษณะทางจิตที่นักวิชาการให้ความหมายไว้หลายประการ เช่น

- ค่านิยม หมายถึง การรวมกลุ่มของความเชื่อ ความคิด และความรู้สึกต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อ บุคคลในการเลือก การประเมิน (คนอื่น สถานการณ์) และความคิดเห็นที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล

- ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่น่าปรารถนาของบุคคล ในด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง สังคม เศรษฐกิจ ศาสนา เป็นต้น

- ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่น่าปรารถนา มีลักษณะที่ตึงาม ถูกต้อง ใกล้เคียงกับคุณธรรมและ จริยธรรม

ค่านิยมอาจปรากฏใน 4 ระดับ คือ 1) ระดับโลกหรือนานาชาติ เป็นค่านิยมที่ประชาชนในโลกมี ความเห็นที่สอดคล้องกัน ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย 2) ระดับประเทศหรือสังคม ในแต่ละประเทศมี ค่านิยมที่แตกต่างขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม รากฐานของประเทศชาตินั้น 3) ระดับกลุ่มในสังคมหนึ่ง ๆ คนในประเทศ เดียวกัน แต่มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น เชื้อชาติ ศาสนา ฐานะ การศึกษา เป็นต้น 4) ระดับภายใน บุคคล มักเป็นค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปตามวัย เนื่องจากความสามารถทางการรู้ การคิด หรือสติปัญญาที่มีการ เปลี่ยนแปลง หรือมีประสบการณ์ทางสังคมมากขึ้น

“จริยธรรม และจรรยา” ศ.ดร.ชัยพร วิชชาวุธ ได้ให้ความหมายและแนวคิด ไว้ดังนี้ (2522)

- จริยธรรม คือ หลักการที่บุคคลยึดถืออยู่ในใจในการตัดสินใจ ความถูก-ผิด ดี-เลว ควร-ไม่ควรทำ ของพฤติกรรมต่าง ๆ จริยธรรมของบุคคลอาจกำหนดตามหลักกฎหมาย ความเชื่อ และค่านิยมของบุคคลนั้น ๆ

- จรรยา คือ ความประพฤติและการปฏิบัติ ที่ถือว่ามีความถูกต้อง ตึงาม ควรทำ ตามหลัก จริยธรรมของกลุ่มบุคคลในอาชีพหนึ่ง ๆ เช่น จรรยาแพทย์ จรรยาข้าราชการ ฯลฯ และอาจกำหนดอย่างชัดเจน เป็นข้อ ๆ เรียกว่า *จรรยาบรรณ (Code of Ethics)*

ส่วนที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน*

เจตนารมณ์

เจตนารมณ์ของประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนที่เป็นสากล

- เป็นค่านิยมและหรือคุณธรรมหลักที่ยึดถือเป็นเครื่องมือกำหนดพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการ
- เป็นพันธะสัญญาและมาตรฐานพฤติกรรมที่ข้าราชการจะต้องปฏิบัติ
- เป็นเครื่องช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ให้มีกรอบการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่
- เป็นวัฒนธรรมการทำงานที่เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องเข้าใจตรงกัน
- ให้การเรียนรู้แก่บุคคลในสังคมให้อยู่ร่วมกันภายใต้ข้อกำหนดของสังคมตามความคาดหวังของ

ประชาสังคม

• เตรียมข้อกำหนดเพื่อส่งเสริม สนับสนุนพฤติกรรมที่สร้างความเชื่อถือศรัทธาให้กับประชาชน และเตรียมข้อกำหนด บทลงโทษ เพื่อจัดการกับพฤติกรรมที่ทำลายความสัมพันธ์อันดีและความเชื่อถือศรัทธาของสังคม

• สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่คงที่ในสังคม ระหว่างข้าราชการกับประชาชน ระหว่างข้าราชการกับภาคเอกชน ระหว่างข้าราชการกับรัฐบาล และระหว่างข้าราชการกับข้าราชการ โดยเฉพาะเป็นการแสดงให้เห็นสังคมประจักษ์ว่าองค์กรและข้าราชการจะประกอบภารกิจด้วยความถูกต้อง เทียบธรรมเพียงไร

การนำคุณธรรมภาครัฐไปใช้ปฏิบัติ

จริยธรรมเป็นบ่อเกิดของค่านิยมและความเชื่อของชีวิต ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจและไม่ใช่เพียงแต่แยกแยะความถูกต้องกับความผิดเท่านั้น บ่อยครั้งที่ค่านิยมและความเชื่อต่าง ๆ ถูกซึบซับอยู่ได้จิตสำนึก แต่กลับมีอิทธิพลต่อการเลือกและการตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในชีวิตประจำวัน ทั้งที่รู้สึกตัวและไม่รู้สึกตัวอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

เจ้าหน้าที่ของรัฐถูกเรียกร้องให้ทำการตัดสินใจและใช้กฎหมายซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตประชาชน เราถูกกำหนดให้ทำการตัดสินใจ นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐในการตัดสินใจ ซึ่งมีผลกระทบต่อสวัสดิการ ความเป็นอยู่ สิทธิของชุมชน บุคคล ตลอดจนการบริหารการเงิน ทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อสาธารณชน จึงจำเป็นต้องมีแนวทางปฏิบัติเดียวกันในการจัดการการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์สาธารณะ การตัดสินใจอาจเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในค่านิยมและความเชื่อส่วนบุคคลหรือผลประโยชน์ของตนเองกับนโยบายของรัฐ หลักและข้อบังคับทางจริยธรรมในกฎหมายและข้อบังคับจะเป็นคำตอบสำหรับความขัดแย้งเหล่านั้น

* บทที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน, คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือนสำหรับข้าราชการ, 2554

จริยธรรมข้าราชการพลเรือนประกอบด้วย ค่านิยมหลักซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐาน 9 ประการ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำงานรัฐ ซึ่งกำหนดไว้ในประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 มาตรา 279 และสำหรับส่วนราชการต่าง ๆ ได้กำหนดมาตรฐานพฤติกรรมในการปฏิบัติงานตามจรรยาข้าราชการ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติภารกิจของข้าราชการตามความคาดหวังของประชาชน รวมทั้งเหมาะสมกับบริบทการทำงานของข้าราชการในหน่วยงานของตน เพื่อเป็นพันธะสัญญาต่อสาธารณชนว่า “เราจะปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาข้าราชการ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และสร้างความวัฒนาถาวรให้แก่ประเทศชาติ”

แนวทางการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

แนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างจริยธรรมข้าราชการพลเรือนต่อไปนี้จะนำเสนอแนวทางปฏิบัติตามค่านิยมหรือคุณธรรมหลักโดยเฉพาะการยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม การยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัยและไม่เลือกปฏิบัติ การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์และรับผิดชอบ ซึ่งจากผลการวิจัยของประเทศไทย ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (พ.ศ. 2550 – 2552) พบว่า เป็นค่านิยมคุณธรรมที่สำคัญและจำเป็นมาก ส่งผลให้คุณธรรม/ค่านิยมอื่นของบุคคลสูงตามไปด้วย และยังคงสอดคล้องกับค่านิยม/คุณธรรมหลักของข้าราชการนานาประเทศที่ให้ความสำคัญใน 4 เรื่อง คือ การยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง เที่ยงธรรม ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน (Integrity) การให้บริการที่เป็นเลิศ (Excellent Service) ความเป็นกลาง (Impartially) และความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability)

1. การยึดมั่นคุณธรรมและจริยธรรม

จริยธรรม หรือความเที่ยงธรรมขององค์กร (Integrity of organization) แสดงให้เห็นได้ รับทราบจากการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมและการบังคับใช้ รวมทั้งระบบหรือกระบวนการในการปฏิบัติตาม ทั้งผลในทางปฏิบัติขึ้นอยู่กับมาตรฐานทางจริยธรรมจะต้องคงที่ และที่สำคัญที่สุดคือ “ข้าราชการ” จะต้องยึดถือเป็นหลักภายในจิตใจ ปฏิบัติจนเป็นนิสัยในการทำงาน จนกระทั่งกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรรวมขององค์กร ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ตรงไป ตรงมา (Integrity)
- ต้องไม่ใช้อำนาจหน้าที่ในการทำงานเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน หรือพวกพ้อง เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม จะต้องยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักเสมอ
- ปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์ พร้อมรับผิดชอบ (accountability) ต่องาน และประชาชน
- ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกลาง (Impartial) ปราศจากส่วนได้ส่วนเสีย และเปิดเผย

กรณีเกิดข้อขัดแย้งระหว่างจริยธรรมของข้าราชการกับหลักคุณธรรมหรือความเชื่อทางศาสนาที่ยึดถือ ให้ยึดหลักจริยธรรมของข้าราชการในการตัดสินใจกระทำหน้าที่ แต่หากหลักคุณธรรมและหรือความเชื่อทางศาสนา มามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจอย่างมาก หรือก่อให้เกิดอคติต่อการทำหน้าที่ให้ปรึกษาผู้บังคับบัญชา เพื่อขอหยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น เพื่อไม่ให้ก่อความเสียหายแก่ผู้รับบริการหรือสาธารณะ

กรณีตัวอย่าง ท่านเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลส่งเสริมการปศุสัตว์ เมื่อเกิดโรคระบาดในสัตว์ปีก ทำให้สัตว์ปีกเป็นอันตรายอย่างมีอาจหยุดยั้งได้ด้วยการรักษา ต้องหยุดยั้งการแพร่ระบาดของสัตว์ปีก สัตว์อื่น ๆ ทั่วประเทศ และรวมถึงการแพร่ระบาดสู่มนุษย์ ท่านได้รับมอบหมายให้ทำลายสัตว์ปีกซึ่งติดเชื้อโรคและหรือสงสัยว่าจะติดเชื้อโรค จำนวน 3 แสนตัว ท่านจะทำอย่างไร

คำแนะนำ ท่านจะต้องยึดถือจริยธรรมในการทำงานเป็นหลัก เพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเพื่อส่วนรวม คือ ทำลายสัตว์ปีกเพื่อไม่ให้เชื้อโรคแพร่ระบาด ทำให้สัตว์ปีกอื่น ๆ ติดโรคและแพร่โรคมายังมนุษย์ แม้จะเกิดความขัดแย้งกับความเชื่อทางศาสนา

2. การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นธรรมและถูกกฎหมาย

เจตนารมณ์นี้ เพื่อให้ข้าราชการปฏิบัติงานอย่างมีเหตุผลที่ถูกต้อง ตัดสินใจด้วยความยุติธรรม มุ่งสู่ผลประโยชน์สาธารณะ สร้างและรักษาความเชื่อถือไว้วางใจของสาธารณะต่อความเที่ยงธรรมของภาครัฐ ตลอดจนช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจและความเคารพต่อตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

การยึดมั่นในหลักการ มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธะผูกพันอย่างเที่ยงตรง รักษาสิทธิ์และไม่สละยอมใด ๆ กับผู้อื่น โดยมุ่งประโยชน์ส่วนตน เกียรติยศ หรือความก้าวหน้าของตน

- ตัดสินใจและกระทำใด ๆ บนพื้นฐานของการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล โดยยึดหลักการ กฎหมาย และความเป็นธรรม

- ใช้อำนาจและจัดการทรัพยากรเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อสาธารณะ

- แสดงให้เห็นว่าความเป็นตัวตนของตนเอง ความเชื่อทางศาสนา และผลประโยชน์ส่วนตนไม่ได้มีผลกระทบต่อความสามารถในการทำงาน

- รายงานเกี่ยวกับทักษะและคุณภาพ ความสามารถของตนเอง เจ้าหน้าที่อื่นในการรายงานการทดสอบ อ้างอิง และรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างซื่อตรง

- กระทำการโดยยึดหลักการที่ถูกต้องทุกขณะ แม้จะไม่ใช่ในที่ทำงาน

กล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ที่ชอบด้วยกฎหมาย กฎเกณฑ์ เหตุผลที่ชอบธรรม และกล้าคัดค้านคำสั่งที่ไม่ชอบธรรม

- กล้าแจ้งเหตุหรือร้องเรียนเมื่อพบเห็นการกระทำผิด แม้ผู้กระทำผิดจะเป็นญาติ เพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชาของตนเอง

- กล้าตัดสินใจด้วยความถูกต้อง เที่ยงธรรม แม้อาจไม่ถูกใจประชาชน

- เปิดเผยมการหลอกลวง ททุจริต ประพฤติมิชอบ คอร์รัปชั่นและการกระทำผิดในการบริหารงานต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรณีตัวอย่าง ในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการ คุณวินิจ ซึ่งเป็นนักวิชาการ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการออกข้อสอบและกรรมการสอบสัมภาษณ์ด้วยผู้หนึ่ง เข้าวันหนึ่ง ก่อนจะมีการสอบจริง

ผู้อำนวยการสำนัก ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของคุณวินิจ ได้เรียกคุณวินิจไปพบ และเล่าให้ฟังว่า มีผู้สมัครสอบคนหนึ่ง เป็นผู้ที่น่าจะให้ความช่วยเหลือ เพราะพ่อ-แม่ ยากจนมาก และเป็นญาติทางภรรยาของผู้ผู้อำนวยการเองด้วย จากนั้น ผู้อำนวยการสำนัก ได้ขอร้องให้คุณวินิจบอกแนวข้อสอบที่ออกไปแล้ว โดยให้บอกด้วยวาจาเพื่อว่าจะไม่เป็นหลักฐานให้ผู้อื่นเอาผิดได้ และหากมีการสอบสวนภายหลังขอให้คุณวินิจให้คะแนนผู้สมัครสอบคนนี้เป็นพิเศษ : จากกรณีศึกษาของ โกลด์ มีคุณ

คำแนะนำ จะต้องไม่ช่วยญาติของผู้บังคับบัญชา เนื่องจากการให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อสอบ การให้คะแนนด้วยความชอบหรืออคติอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้อื่น ทำให้เกิดความเป็นอยุติธรรมแก่ผู้สมัครสอบคนอื่น เป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการที่ชอบธรรม นอกจากนี้ หากช่วยเหลือยังทำให้หน่วยงานได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถต่ำกว่ามาตรฐานของข้าราชการ เป็นการสมยอมต่ออิทธิพล จะต้องสมยอมและสมรู้ร่วมคิดต่อการประพฤติมิชอบในอนาคตตลอดไป

3. การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

ข้าราชการมีพันธะสัญญาที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ พิทักษ์ผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน เพื่อสร้างประโยชน์สุขของประชาชน สร้างความก้าวหน้าให้ประเทศชาติอย่างยั่งยืน มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ตัดสินใจในการทำหน้าที่ด้วยความชอบธรรม เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชน แม้จะเป็นผลร้ายต่อตนเองเสี่ยงต่อความมั่นคงในหน้าที่หรือเสี่ยงต่อชีวิต
- ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของประชาชนในการดำเนินการปกป้องผลประโยชน์ของชาติและคุณความดีของสาธารณะ

กรณีตัวอย่าง ปรีดาเป็นเจ้าของหน้าที่สาธารณสุขส่วนกลาง มีหน้าที่เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน สัปดาห์นี้เขาได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้ากลุ่มไปปฏิบัติหน้าที่ในอำเภอติดชายแดนภาคใต้ โดยมีเพื่อนร่วมงานอีก 2 คน ครั้นเมื่อเริ่มลงมือปฏิบัติงาน คณะของท่านพบว่า มีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งเดินทางไปมาเสมอระหว่างเขตอำเภอนี้กับจังหวัดชายแดนอีกจังหวัด และได้ทราบข่าวว่าชาวบ้านกลุ่มนี้ไปร่วมชุมนุมกับผู้ก่อการร้ายซึ่งตั้งค่ายอยู่ชายแดน ก่อเหตุร้าย ทำให้ข้าราชการและประชาชนถูกทำร้ายบาดเจ็บและเสียชีวิต แต่ไม่มีใครกล้ารายงานฝ่ายปกครอง เนื่องจากกลัวมีอันเป็นไป หากเป็นท่านจะทำอย่างไร

คำแนะนำ ต้องตัดสินใจรายงานให้ฝ่ายปกครองทราบ ถือเป็นหน้าที่ของข้าราชการทุกคนต้องปฏิบัติ เพื่อให้ประเทศ สังคม สงบสุข เรียบร้อย มีความมั่นคงและยั่งยืน การที่ท่านเลือกปฏิบัติตามคำแนะนำเป็นการแสดงว่า เมื่อเกิดข้อขัดแย้งระหว่างความปลอดภัยส่วนตน กับความปลอดภัยของประเทศ ประชาชน ท่านเลือกที่จะกระทำโดยยึดประโยชน์ส่วนรวมซึ่งเป็นจริยธรรมขั้นสูง ควรค่าต่อเกียรติภูมิของการเป็นข้าราชการ: โดย โกลด์ มีคุณ

การจัดการความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม

ความขัดแย้งในผลประโยชน์เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทันทักที่พบว่ามีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นจริง หรือกำลังเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องนำเรื่องนี้เสนอต่อผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหาร หรือถ้าไม่แน่ใจก็ให้

อภิปรายร่วมกับผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารจะชี้ว่าเป็นความขัดแย้งหรือไม่ และจะต้องหาทางแก้ไข มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- เปิดเผยความต้องการส่วนตัวที่อาจทำให้เกิดความขัดแย้งกับผลประโยชน์ส่วนรวม
- สร้างความมั่นใจต่อสาธารณชนว่า การกระทำของเราจะไม่ได้รับอิทธิพล โดยผลประโยชน์ส่วนตัวและความสัมพันธ์ส่วนตัว
- หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่อาจกระทำต่อการดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม หรือนำไปสู่การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม
- หลีกเลี่ยงกิจกรรมใด ๆ ที่ทำให้องค์กรหรือการบริการของรัฐเสื่อมเสียชื่อเสียง ประชาชนขาดความไว้วางใจ
- ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่ เพื่อให้ได้มาเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นอย่างขวัญ รางวัล ความก้าวหน้า หรือผลประโยชน์ในรูปแบบใด ๆ
- แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในผลประโยชน์ โดยยึดมั่นในผลประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ
- ยึดคำแนะนำเกี่ยวกับการรับของขวัญ ของกำนัล การรับรองแขก และการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (ประกาศของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ในราชการ ตามภาคผนวก)

การขัดแย้งในผลประโยชน์

การขัดแย้งในผลประโยชน์เกิดขึ้นเมื่อผลประโยชน์ส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ ซึ่งไม่ใช่ผลประโยชน์ทางการเงินแต่เพียงอย่างเดียว ความขัดแย้งในผลประโยชน์หลายอย่างถือเป็นอาชญากรรม ได้แก่

- การรับสินบน
- ใช้อิทธิพลในตำแหน่งต่อการตัดสินใจของบุคคลที่สามเพื่อประโยชน์ส่วนตัว
- ใช้ข้อมูลทางการอย่างไม่เหมาะสม เพื่อประโยชน์ของตนเอง
- การซื้อขายแลกเปลี่ยนของราชการ โดยอาศัยข้อมูลจากภายใน (Insider Trading)

การขัดแย้งในผลประโยชน์ที่ไม่ถือเป็นอาชญากรรม แต่ต้องมีการจัดการ โดยยึดหลักคุณธรรม และวิธีการตามที่ระบุไว้ในประมวลจริยธรรม ได้แก่

- การแสวงหาของขวัญหรือการบันเทิง
- การจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาแล้วทำให้เกิดผลเสียหาย
- การเตรียมการเพื่อให้ธุรกิจภายนอกมีโอกาสรับงานจ้าง
- ใช้อำนาจเอื้อประโยชน์ให้เพื่อนหรือญาติ

การขัดแย้งในผลประโยชน์เหล่านี้ บางครั้งก็ยังไม่ใช่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจริง แต่มีแนวโน้มว่าจะนำไปสู่ความขัดแย้งได้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงไม่เพียงแต่จะต้องประพฤติตัวอย่างสุจริต แต่ยังต้องทำให้ประชาชนยอมรับในความสุจริตอีกด้วย พฤติกรรมที่มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งในผลประโยชน์ อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งจริง ๆ ได้ จึงจะต้องมีการจัดการอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นจริง

กรณีตัวอย่าง เจ้าหน้าที่จัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานทำการเลือกว่าจ้างญาติของตนให้เข้ามาทำงานของหน่วยงาน ซึ่งแม้จะไม่ปรากฏการกระทำผิด แต่เป็นการขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน พวกพ้อง กับผลประโยชน์ของชาติ

กรณีตัวอย่าง เจ้าหน้าที่อาวุโสซึ่งอยู่ในตำแหน่งที่มีอิทธิพลต่อการอนุมัติ มีอิทธิพลทำให้เกิดการอนุมัติโครงการให้บริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่ตนเองถือหุ้นรับงานจากหน่วยงาน ลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นการขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม แม้ว่าเจ้าหน้าที่อาวุโสจะไม่ได้ใช้อำนาจต่อการตัดสินใจของฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างคนอื่น ในกรณีเช่นนี้ ความมอบหมายเจ้าหน้าที่อาวุโส นั้น ไปทำงานอื่น

คำแนะนำ การแสดงผลประโยชน์ส่วนตัว ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่อาวุโส และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ต่าง ๆ ต้องแสดงผลประโยชน์ทั้งส่วนตัวและครอบครัว เพื่อให้ทราบว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานหรือไม่

การรับหรือให้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ที่อาจสร้างแรงจูงใจในการตัดสินใจอย่างไม่ชอบธรรม

ข้าราชการมีพันธะสัญญาในการปฏิบัติงานราชการที่จะต้องกระทำอย่างถูกต้อง ตรงไปตรงมา สร้างความมั่นใจต่อสาธารณชน มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ไม่ใช้วิธีการรับหรือให้เงิน ทรัพย์สิน สิ่งของ หรือประโยชน์อื่นใดให้กับผู้หนึ่งผู้ใด เพื่อเจตนาชักนำให้กระทำหรือละเว้นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เทียงธรรม

- ไม่เรียกหรือรับเงิน ทรัพย์สิน สิ่งของหรือประโยชน์อื่นใดจากข้าราชการด้วยกัน เพื่อสัญญาว่าจะให้ความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ หรือจากภาคเอกชนเพื่อสัญญาว่าจะได้รับจ้าง จัดซื้อสิ่งใดๆ ของหน่วยงาน

- ไม่เสนอเงิน ทรัพย์สิน สิ่งของการบริการ หรือประโยชน์ใด ๆ กับผู้บังคับบัญชา เพื่อแลกเปลี่ยนกับสิทธิพิเศษ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่

- ไม่รับคำแนะนำหรือให้คำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ต้องใช้ความสัมพันธ์พิเศษกับข้าราชการกันเอง หรือบุคคลใด ๆ

กรณีตัวอย่าง

1. เจ้าหน้าที่หน้าห้องผู้บริหารถามเรื่องผลตอบแทนที่เขาจะได้รับ หากสามารถจูงใจให้ผู้บริหารโยกย้ายท่านไปประจำจังหวัดที่ท่านต้องการ

2. ในส่วนราชการที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ มีประเพณีการจัดงานเลี้ยงต้อนรับผู้บริหารระดับสูงที่เข้ามารับตำแหน่งใหม่อย่างหรูหรา โดยการเรียกรับเงินจากพ่อค้า คหบดี และข้าราชการในหน่วยงานกันเอง เจ้าของธุรกิจแต่ละรายได้ให้เงินโดยเฉลี่ยประมาณสองแสนบาทสำหรับงานดังกล่าวเป็นประจำ ขณะนี้มีผู้บริหารระดับสูงกำลังจะเดินทางมาเข้ารับตำแหน่งใหม่ในหน่วยงานของท่าน และท่านได้รับมอบหมายให้จัดงานดังกล่าว จะทำอย่างไร

คำแนะนำ

1. ท่านต้องปฏิเสธและขอให้เจ้าหน้าที่นั้น ดำเนินการอย่างชอบธรรม ชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้น เข้าใจว่า การจ่ายผลตอบแทนเป็นสิ่งขัดต่อนโยบายของผู้บริหาร และทำให้ระบบบริหารงานบุคคลของภาครัฐ ตามหลักคุณธรรมถูกทำลาย

2. ประเพณีการจัดงานเลี้ยงต้อนรับผู้บังคับบัญชาคนใหม่ดังกล่าวข้างต้น เป็นการกระทำที่ ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม โดยประการแรก ทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่า ท่านทำเพื่อแลกเปลี่ยนกับความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ของท่านเอง ประการที่สอง ทำให้ภาคเอกชนที่จ่ายเงิน เพื่อจัดงานเลี้ยงต้อนรับเข้าใจว่าในอนาคตธุรกิจของเขาจะได้รับจ้าง/จัดจ้าง มีผลประโยชน์ต่างตอบแทนจาก หน่วยงานของท่าน ประการที่สาม เป็นการทำลายสัมพันธภาพในการทำงานส่วนตนระหว่างท่านกับ เพื่อนร่วมงานที่ต้องถูกเรียกรับเงินเป็นประจำ ประการที่สี่ เป็นการเบียดเบียนผู้อื่น โดยเฉพาะข้าราชการกันเองที่มี เงินเดือนจำกัด สร้างความเดือดร้อนให้แก่ข้าราชการและครอบครัวของเขา ดังนั้น หากท่านไม่สามารถปฏิเสธการจัดงานเลี้ยงต้อนรับ ควรทำโดยประหยัดใช้เงินสวัสดิการภายในที่มีอยู่

การรับหรือให้ของขวัญ ของที่ระลึก ของกำนัล และหรือผลประโยชน์

การเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องเกี่ยวข้องกับความจริงใจสาธารณะ ย่อมหมายถึง ต้องปฏิบัติงานด้วยความเป็นกลาง ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย และถูกต้องชอบธรรม ดังนั้น ไม่เป็นการสมควรที่ ข้าราชการจะเสนอ ได้รับหรือให้ของขวัญ ของกำนัล และหรือผลประโยชน์ที่จะส่งผลหรืออาจส่งผลทำให้เกิดการ แทรกแซงความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ข้าราชการต้องไม่ถาพมาถึงการให้ การรับของขวัญ ของที่ระลึก ของกำนัลและผลประโยชน์
- หากมีสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ข้าราชการควรปฏิเสธการรับของกำนัล ของขวัญ และ ผลประโยชน์ โดยอธิบายว่าเป็นการขัดต่อนโยบายของรัฐ ความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ และอาจเป็นผลให้ถูก ถอดถอนจากการปฏิบัติหน้าที่ได้
- ไม่รับหรือไม่ให้เงินสด เช็ค พันธบัตร หุ้น ทองคำ อัญมณี อสังหาริมทรัพย์ หรือสิ่งใด ๆ ที่ สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสด

- ก่อนรับหรือให้ของขวัญ/ของที่ระลึก ของกำนัล และหรือผลประโยชน์ใดๆ ต้องตรวจสอบให้ แน่ใจว่าได้ปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบายของหน่วยงาน โดยสิ่งของหรือของขวัญที่ให้แก่กันในหน้าที่การงาน ควรมี ราคาเล็กน้อย ไม่เกินสามพันบาทถ้วน

- เก็บรักษาหลักฐานการใช้จ่ายเงินที่แสดงมูลค่าของขวัญ/ของที่ระลึก เพื่อการตรวจสอบ
- กรณีได้รับมอบหมายหรือได้รับอนุญาตจากหน่วยงานให้ไปช่วยเหลือหน่วยงานภายนอก อาจ รับเงินค่าสมนาคุณ สิ่งของหรือของขวัญ ตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง

กรณีตัวอย่าง

1. การจัดอาหารกลางวันแบบบุฟเฟต์ ให้กับกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐและองค์กรเอกชนจำนวนมาก เพื่อแสดงผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นหน้าที่ของท่านที่ต้องหาความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชนิดนี้ การกระทำเช่นนี้ สามารถ ทำได้และไม่ก่อให้เกิดความสงสัยว่าท่านจะไปตกลงซื้อผลิตภัณฑ์ โดยผลของการเลี้ยงอาหาร

2. ผู้เสนอโครงการเชิญท่านไปรับประทานอาหารที่ภัตตาคารหรูเพียงผู้เดียว และท่านเป็นผู้มีหน้าที่กลั่นกรองโครงการ ซึ่งเป็นเหตุผลที่ผู้พบเห็นอาจสรุปว่าท่านผ่านโครงการของบริษัท เนื่องจากการรับเลี้ยงนี้ ดังนั้น ควรปฏิเสธ

3. ท่านได้รับเชิญให้ไปนำเสนอนโยบายของรัฐบาลในการสัมมนาซึ่งจัดนอกเมืองไป 200 กม. โดยได้รับอนุมัติจากเลขาธิการ กำหนดการบรรยายอยู่วิชาสุดท้ายก่อนอาหารค่ำ ปรากฏว่า ผู้จัดการสัมมนาปรับเปลี่ยนกำหนดการกะทันหัน โดยขอให้ท่านบรรยายระหว่างอาหารค่ำ และเสนอบริการที่พักกลางคืนและค่าเดินทาง ซึ่งเป็นการประหยัคงบประมาณของรัฐ ในสถานการณ์เช่นนี้ สามารถทำได้

4. นักพัฒนารีสอร์ทไม่สามารถเสนอให้ทางการอนุมัติการสร้างรีสอร์ทได้ เนื่องจากไม่ผ่านเกณฑ์ท่านในฐานะตัวแทนองค์กรในการตรวจสอบ ฎกร้องขอจากบริษัทให้ใส่ความคิดเห็นในทางบวก เพื่อรายงานหัวหน้าส่วนราชการ บริษัทจึงนัดหารือกับท่านในเรื่องสำราญ ซึ่งจดหมายฝังของโครงการสร้างรีสอร์ทที่กำลังขออนุมัติ ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม หากรับข้อเสนอจะนำไปสู่การถูกกล่าวหาว่ารับผลประโยชน์ในทางมิชอบ

5. ท่านเป็นเจ้าของพื้นที่ให้บริการต่อทะเบียนรถยนต์ หรือทะเบียนการค้า หรือเกี่ยวข้องกับการอนุญาต อนุมัติใดๆ เมื่อท่านให้บริการเสร็จสิ้น ผู้รับบริการให้ของขวัญหรือของกำนัลแก่ท่าน ซึ่งมีมูลค่าเล็กน้อย แต่ท่านได้รับบ่อยครั้งและทุกวัน ในกรณีเช่นนี้ ของขวัญที่ได้รับแม้มีมูลค่าเล็กน้อย และได้รับจากผู้รับบริการคนละคน แต่เมื่อรวมกันแล้วย่อมมีค่าเกินหลักเกณฑ์ที่กำหนด นอกจกนั้น ยังทำให้เกิดข้อสงสัยแก่เพื่อนร่วมงานกับผู้รับบริการทั่วไปว่ามีอิทธิพลต่อการให้บริการของท่าน รวมทั้ง เป็นการสร้างนิสัยที่คาดหวังว่าตนจะได้รับของขวัญหรือของรางวัลทุกครั้งทีบริการเสร็จ กระทบต่อการให้บริการอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน ดังนั้น ควรนำของขวัญเหล่านั้นลงทะเบียนไว้กับส่วนราชการ หรือขอคำปรึกษาจากผู้บังคับบัญชาว่าจะจัดการอย่างไร

4. การปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรมและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

ข้าราชการต้องบริการประชาชนด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม รวดเร็ว ประหยัดและถูกต้อง ปฏิบัติต่อผู้รับบริการด้วยความมีน้ำใจ สุภาพ เอื้ออาทร และปฏิเสธระบบอุปถัมภ์ทุกรูปแบบ

ความยุติธรรมและความเสมอภาค มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ทำสิ่งที่รับผิดชอบให้สำเร็จด้วยความเที่ยงตรงและยุติธรรม
- ปฏิบัติต่อบุคคลทั่วไปอย่างมีเหตุผล สุภาพ เท่าเทียมกัน
- ปฏิบัติต่อแต่ละบุคคล ด้วยความยุติธรรม เสมอภาค ไม่อคติลำเอียง ด้วยปัจจัยด้านความแตกต่าง หลากหลาย อาทิเช่น จุดยืนทางการเมือง ศาสนา เชื้อชาติ เพศ และวัฒนธรรม
- รักษาความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ต่อสิทธิเสรีภาพและประโยชน์ของประชาชนกับจุดมุ่งหมายในการตัดสินใจ
- ปฏิบัติงานเพื่อให้บริการของรัฐมีประสิทธิภาพ ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว
- ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการต่อสาธารณะ จะต้องช่วยเหลือประชาชนอย่างยุติธรรม และมีเหตุผล

- ใช้หลักการบริการอย่างสม่ำเสมอต้นเสมอปลาย ในขณะที่เดียวกันให้ความสำคัญต่อเหตุการณ์แต่ละสถานการณ์ด้วย

- ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความสุภาพ มีน้ำใจ เอื้ออาทรต่อประชาชน เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของตนและหน่วยงานอื่น

- ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม ไม่เอาความคิดส่วนตัวเข้ามาปะปนสนใจแต่เฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่ต้องใช้ในการตัดสินใจเท่านั้น

ความเป็นกลาง มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- รักษาความเป็นกลางทางการเมือง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกับรัฐบาลทั้งในปัจจุบันและอนาคต

- ทำหน้าที่ขององค์กรให้เสร็จสมบูรณ์ โดยไม่มีผลกระทบจากความเชื่อส่วนตัว

- หากรู้สึกว่าการปฏิบัติตามคำสั่งที่ถูกต้องตามกฎหมายของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลขัดกับความเชื่อส่วนบุคคลอย่างรุนแรง ให้ปรึกษากับผู้บังคับบัญชา เพื่อหาแนวทางแก้ไขเพื่อไม่ต้องกระทำการใดที่อาจก่อผลเสียหายหรือเกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน

- หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่อาจส่งผลร้ายต่อความเชื่อถือของสาธารณะต่อราชการและหน่วยงานในการปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง

- ปฏิบัติตามข้อห้ามที่กำหนดไว้สำหรับการทำกิจกรรมทางการเมือง

- ตัดสินใจให้ทันเวลา ซึ่งเกิดผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเป็นธรรม

การปฏิเสธระบบอุปถัมภ์ทุกรูปแบบ มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ต่อต้านการคุกคามหรือการใช้อิทธิพลทุกรูปแบบ

- หลีกเลี่ยงการใช้ความพอใจส่วนตัวในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตามนโยบาย

- ไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพล ไม่ใช้อิทธิพล และหรือไม่ใช้อำนาจหน้าที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมของบุคคลอื่นในการทำงานและการดำรงชีวิตส่วนตัว

- ไม่ปฏิบัติงานราชการที่สมาชิกในครอบครัว เพื่อน บุคคลใกล้ชิด มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง

- ไม่กระทำการใดเป็นการช่วยเหลือ อุปถัมภ์ หรือเลือกปฏิบัติต่อบางบุคคลอย่างไม่ยุติธรรม หรือเพื่อผลประโยชน์บางอย่าง

- ต้องทำงานด้วยความเที่ยงธรรม และจะต้องไม่ให้สิทธิพิเศษแก่ภาคเอกชน หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นกรณีพิเศษ

- หลีกเลี่ยงความพอใจส่วนตัวหรือเลือกปฏิบัติในการกำหนดและปฏิบัติตามนโยบาย

- ยึดหลักความยุติธรรมตามที่สังคมคาดหวังในการปฏิบัติงาน

กรณีตัวอย่าง หน่วยงานของท่านได้มีการประเมินเพื่อเลื่อนตำแหน่ง โดยมีท่านเป็นกรรมการในการประเมินเพื่อเลื่อนตำแหน่งครั้งนี้ ก่อนการประเมิน มีบุคคลที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับครอบครัวของท่านในอดีต ได้ขอให้ท่านพิจารณา นายจรงค์ ซึ่งเป็นญาติของเขาเป็นกรณีพิเศษ เพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณที่ได้เคยช่วยเหลือครอบครัวของท่าน

คำแนะนำ ท่านต้องพิจารณา โดยยึดหลักการ กฎหมาย และวิธีการปฏิบัติด้วยความเสมอภาค และเป็นธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติ เนื่องจากกรณีนี้เป็นความขัดแย้งระหว่างคุณธรรม คือ ความกตัญญูส่วนบุคคล กับความรับผิดชอบในหน้าที่ราชการในฐานะกรรมการและผู้บังคับบัญชา รวมทั้ง คุณธรรม ความยุติธรรม ซึ่งเป็นคุณธรรมขั้นสูงกว่า เมื่อท่านเลือกการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดความเสมอภาค ยุติธรรม แสดงว่าท่านเป็นผู้มีจริยธรรมชั้นสูง ทำให้เกิดธรรมาภิบาลในองค์กร

ความเป็นกลางทางการเมือง

ข้าราชการต้องวางตัวเป็นกลาง โดยไม่กระทำการอันเป็นการฝักใฝ่ หรือสนับสนุนพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใด หรือผู้หนึ่งผู้ใดที่มีอำนาจทางการเมืองขณะปฏิบัติงาน และให้ความเคารพในสิทธิเสรีภาพในการใช้สิทธิทางการเมืองของข้าราชการ เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. หลีกเลี่ยงการเข้าไปรับหน้าที่เป็นกรรมการพรรคการเมือง เป็นตัวแทนพรรคการเมืองในกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ หรือเป็นสมาชิกขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบจ. อบต. หรือไม่แสดงด้วยวิธีใด ๆ ที่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่า เกี่ยวข้อง สนับสนุน หรือฝักใฝ่ทางการเมืองหรือพรรคการเมือง

2. หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองในสถานที่ทำงาน หรือในเวลางาน อันอาจทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด

กรณีตัวอย่าง

1. ขณะนี้มีการชุมนุมทางการเมืองเพื่อเคลื่อนไหวตามระบบประชาธิปไตย ท่านเองมีแนวคิดและนิยมกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ได้ชุมนุมอย่างต่อเนื่อง และท่านสนใจเข้าร่วมการเคลื่อนไหวการชุมนุมด้วย

2. เพื่อนร่วมงานของท่าน 2 คน กำลังแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และเกิดการโต้แย้งกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความคิดเห็นฝักใฝ่กลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน และขอความเห็นจากท่านเพื่อสนับสนุน

คำแนะนำ

1. การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย สามารถทำได้ในฐานะประชาชน ดังนั้น ต้องกระทำนอกเวลาราชการ และไม่แสดงตนว่าเป็นข้าราชการ ด้วยการแต่งเครื่องแบบหรืออภิปรายหน้าเวทีเวลาชุมนุม และไม่นำประเด็นต่าง ๆ ในการชุมนุมทางการเมืองมาพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานในที่ทำงาน

2. ท่านต้องไม่ให้ความคิดเห็นใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มทางการเมือง ไม่สนับสนุนเพื่อนคนหนึ่งคนใด และพยายามให้เพื่อน 2 คน ยุติการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองในที่ทำงาน เนื่องจากจะมีผลต่อการปฏิบัติงานร่วมกันในฐานะทีมงาน และทำลายสัมพันธ์ภาพบรรยากาศของการทำงานในหน่วยงาน

ความเป็นส่วนตัวและผลงาน

สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ต้องได้รับความคุ้มครองไม่ให้ถูกล่วงละเมิดจากการใช้ การเปิดเผย หรือการถ่ายโอนข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ชีวประวัติ ประวัติสุขภาพ ประวัติการทำงาน หรือข้อมูลส่วนตัวอื่น ๆ ไปยังบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของหรือบุคคลอื่นใด ทั้งนี้ การล่วงละเมิดถือเป็นความผิด

ทางวินัย เว้นแต่ได้กระทำไปตามหน้าที่โดยสุจริต หรือตามกฎหมาย หรือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- คຸ້ມครองข้อมูลส่วนตัวของข้าราชการที่อยู่ในความครอบครองหรืออยู่ในการดูแลรักษา
- การเปิดเผย หรือถ่ายโอนข้อมูลส่วนตัวของข้าราชการสู่สาธารณะ จะทำได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากข้าราชการผู้นั้น
- จำกัดการเปิดเผยและการใช้ข้อมูลส่วนตัวของข้าราชการและผู้เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็น
- ไม่นำความคิดเห็นและผลงานของผู้อื่นมาอ้างเป็นผลงานของตนเอง

กรณีตัวอย่าง อดีตข้าราชการที่ทํานู้จัก ได้โทรศัพท์มาขอข้อมูล ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ของข้าราชการในหน่วยงานของท่าน โดยแจ้งว่าจะนำไปใช้ในการติดต่อกับบุคคลเหล่านั้น เพื่อเสนอสิทธิประโยชน์ทางการเงินต่าง ๆ เช่น บัตรเครดิต บริการเงินกู้ยืม

คำแนะนำ ข้อมูลชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ แม้ว่าจะเป็นข้อมูลซึ่งเป็นที่ทราบ โดยทั่วไปในหน่วยงานหรือกลุ่มเพื่อน ยังคงถือว่าเป็นข้อมูลส่วนตัวที่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนเปิดเผย เว้นแต่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น จึงไม่ควรให้ข้อมูลดังกล่าวไป

การปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน

ข้าราชการต้องตระหนักถึงสิทธิในความเป็นมนุษย์และความเท่าเทียมกัน โดยมีแนวปฏิบัติต่อผู้เกี่ยวข้องด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด เนื่องจากความเหมือนหรือความแตกต่างไม่ว่าจะทางกายหรือจิตใจ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา เพศ อายุ การศึกษา หรือเรื่องอื่นใด มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ข้าราชการต้องปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน
- กระบวนการสรรหา การพิจารณาผลงานความดี ความชอบ ต้องดำเนินการอย่างถูกต้องและเป็นธรรม
- ในการปฏิบัติหน้าที่ พึงหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างทางกายหรือจิตใจ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา เพศ อายุ การศึกษา หรือเรื่องอื่นใดที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง
- ช่วยกันสอดส่องดูแลให้สภาพการทำงานปลอดจากการกดขี่ข่มเหง หรือการกระทำที่ไม่เป็นธรรม เมื่อได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ให้พูดคุยทำความเข้าใจเบื้องต้นกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
- ให้เกียรติ และเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- สร้างความมั่นใจว่าผู้รับบริการและเจ้าหน้าที่อื่นจะได้รับสิ่งต่าง ๆ ตามสิทธิ์ที่ควรได้
- ไม่รบกวนหรือกระทำใ้ผู้รับบริการและเจ้าหน้าที่อื่น ต้องประสบกับความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน
- ไม่ทำให้เจ้าหน้าที่อื่นไขว้เขวในการทำงาน
- ยึดมั่นในหลักการบริหารและการปฏิบัติที่สนับสนุนต่อสิทธิ เกียรติ และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ได้บังคับบัญชา
- ให้การยอมรับและกระตุ้นแรงบันดาลใจและความมานะพยายามของเพื่อนร่วมงาน

- ละเว้นต่อการล่วงเกินทางเพศ หรือการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความอับอาย ดูหมิ่น เหยียดหยาม ทำให้ผู้อื่น/รู้สึกถูกคุกคาม การล่วงละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพ

- ยอมรับความเป็นส่วนตัวและข้อผูกพันต่อครอบครัวและภายนอกที่ทำงานของผู้ได้บังคับบัญชา

- ให้ความเวลาในการตอบสนองต่อผู้รับบริการและเจ้าหน้าที่ตามความเหมาะสม

กรณีตัวอย่าง ท่านได้รับมอบหมายให้ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมีข้อพิพาทฟ้องร้องเป็นคดีความในศาล เกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งส่วนตัวกับท่าน ท่านจะสามารถปฏิเสธที่จะทำงานร่วมกับคนนี้ได้หรือไม่

คำแนะนำ ในการทำงานต้องมุ่งมั่นในผลสำเร็จของงาน ปฏิบัติงานอย่างตรงไปตรงมา และต้องไม่ให้เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งส่วนบุคคลเข้ามาเป็นอุปสรรคในการทำงาน ในกรณีนี้ ท่านจึงไม่สามารถปฏิเสธงานที่ได้รับมอบหมายได้ แต่ถ้าท่านเห็นว่าการทำงานนั้น อาจมีอุปสรรคทำให้งานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ให้รายงานผู้บังคับบัญชาทราบ เพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหา โดยอาจให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลใดเป็นที่ปรึกษาใกล้ชิดในงานดังกล่าว

5. การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ

ข้าราชการจะต้องมีพฤติกรรมซื่อสัตย์ สุจริต ตระหนักสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม ปฏิบัติงานด้วยความอดทนอดกลั้น อดทน และรับผิดชอบต่อผลการกระทำของตน รับผิดชอบต่อผลที่มีต่อประชาชน และองค์กร ไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกหน้าที่

ซื่อสัตย์สุจริต มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ใช้ดุลยพินิจตามที่อ้างในกฎหมาย ในการตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำด้วยความสุจริตใจ สอดคล้องกับเจตนาของกฎหมายข้อบังคับ

- บริการประชาชน หน่วยงานของรัฐและรัฐบาลอย่างจริงจัง ซื่อสัตย์ และยุติธรรม

- ไม่คดโกง หลอกลวง หรือทำให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจผิด

- ให้คำปรึกษาแนะนำผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา และให้ข้อมูลรายละเอียดที่สมบูรณ์ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของประชาชนและรัฐบาล

- ไม่ใช้เวลาราชการเพื่อไปทำงานภายนอกให้ผลประโยชน์กับตนเองและครอบครัว

- ต้องไม่ผูกมัดกับราชการโดยมิได้รับอนุญาต

กรณีตัวอย่าง ในหน่วยงานของท่าน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นเรื่องสำคัญมาก และท่านก็มีกลุ่มเพื่อนร่วมงานที่ทำงานกับท่านมาด้วยดีหลาย ๆ งาน ซึ่งจะต้องร่วมทำงานกันต่อไปอีก ต่อมาข้าราชการรุ่นพี่ในกลุ่มงานนี้ ชักจูงให้พวกท่านรับงานบริษัทมาทำในเวลาราชการ ขณะที่ท่านยังไม่มียานส่วนตัว ซึ่งจะทำให้ท่านมีรายได้พิเศษด้วย และเพื่อนร่วมงานของท่านก็ทำกันหลายคน

คำแนะนำ ท่านต้องไม่รับทำงานพิเศษในเวลาราชการ เนื่องจากเวลาราชการ ถือเป็นทรัพย์สินของราชการ รวมทั้งทรัพย์สินบุคคลเป็นทรัพย์สินของราชการด้วย ต้องใช้ประโยชน์เพื่อราชการเท่านั้น การใช้เวลาราชการหาประโยชน์ใส่ตนเอง เป็นการคดโกง ไม่สุจริต

ความรับผิดชอบ

ต้องปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบด้วยความเสียสละ อุทิศตน เพื่อรักษามาตรฐานการให้บริการ ภาครัฐในระดับสูง มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ต้องปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถ
- เสียสละผลประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และประเทศชาติ
- รับผิดชอบปฏิบัติงานด้วยความชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจและสมบูรณ์
- ระมัดระวังใส่ใจการปฏิบัติงาน เพื่อรักษาทรัพย์สินสาธารณะ และสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต
- รับผิดชอบและมีความยุติธรรมในการตัดสินใจปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- รับผิดชอบปฏิบัติงานของตนเองให้เสร็จสมบูรณ์ตามกำหนด
- พร้อมรับผิดชอบต่อผลการกระทำของตนเอง อธิบายสิ่งที่ตนได้ปฏิบัติอย่างมีเหตุผล และชอบธรรม (กล่าวยอมรับผลดี และผลเสียที่เกิดจากการกระทำของตนเอง)
- ให้อภัยต่อความผิดพลาดของตนเอง และความผิดพลาดของผู้เกี่ยวข้อง พร้อมรับการตรวจสอบ และแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงอย่างสุจริต

กรณีตัวอย่าง นายสวัสดิ์ เป็นเจ้าหน้าที่ของกรมประชาสัมพันธ์ เขามักจะได้รับมอบหมายให้ เป็นผู้นำสิ่งของไปแจกให้กับผู้ยากจน หรือผู้ประสบภัยพิบัติเสมอ ๆ ครั้งหนึ่งเกิดอุทกภัย นายสวัสดิ์ ได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้รวบรวมของบริจาคไว้ก่อนนำไปแจก คนทำงานบ้านของนายสวัสดิ์ ซึ่งเป็นคนหนึ่งที่ช่วย ขนสิ่งของ เห็นว่าสิ่งของที่ได้รับบริจาคมันมีผ้าห่มและเสื้อผ้าจำนวนมาก จึงได้ขอผ้าห่มจากนายสวัสดิ์หนึ่งผืน นายสวัสดิ์ นึกขึ้นได้ว่า ตนเคยคิดจะซื้อผ้าห่มให้กับคนทำงานบ้านเหมือนกัน เพราะเคยขอไว้นานแล้ว : โดย นายโกศล มีคุณ

คำแนะนำ ท่านต้องปฏิเสธคนทำงานบ้านผู้นั้น เนื่องจากความรับผิดชอบของท่านคือ การทำ ตามวัตถุประสงค์ของภาระที่ได้รับมอบหมายอย่างเที่ยงตรง ภาระที่ต้องให้ผ้าห่มคนทำงานบ้านเป็นภาระส่วนตัว

6. การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพลเมืองของประเทศ

ในฐานะเป็นพลเมืองของประเทศ ข้าราชการมีพันธะสัญญาที่จะจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และหลักจริยธรรมเหนือประโยชน์ส่วนตน และเคารพศักดิ์ศรีของประชาชน เพื่อเป็น แรงบันดาลใจให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม

การเคารพกฎหมายและกฎของสังคม มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ต้องจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับ ต่าง ๆ ของสังคมไทย รวมทั้งหลักจรรยาข้าราชการเหนือประโยชน์ส่วนตน
- ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับ ของทางราชการในอันที่จะให้โอกาสแก่ประชาชนไทยอย่าง เท่าเทียมกัน
- เข้าใจและประยุกต์ใช้กฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับบทบาทด้านวิชาชีพของตน อย่างถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

- หลีกเลี่ยงการทำหน้าที่ที่ส่อไปในทางละเมิดกฎหมาย หรือมาตรฐานพฤติกรรมตามจริยธรรมข้าราชการ
- ไม่ประพฤติในสิ่งที่รู้ว่าผิดกฎหมาย ไม่เหมาะสม หรือขาดจริยธรรม หรือกระทำในสิ่งที่ไม่นอกเหนืออำนาจ
- แจ้งความสงสัยเกี่ยวกับข้อกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่แก่ผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีหน้าที่ให้คำแนะนำตามกฎหมาย

การเคารพต่อบุคคล มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ต้องเคารพสิทธิ เสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตน บุคคลอื่น อย่างเท่าเทียมกัน และต่อต้านการคุกคามทุกรูปแบบ
- ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเอื้ออาทร เมตตา ยุติธรรม
- เคารพและรักษาข้อมูลตามสิทธิของประชาชน
- เคารพต่อความเชื่อ ค่านิยมของบุคคล และเพื่อนร่วมงาน
- ต้องปฏิบัติตนอย่างมีมารยาทตลอดเวลา อดทนต่อความคิดเห็นพฤติกรรมของประชาชน และไม่ใช่อำนาจอย่างไม่ชอบธรรม ปฏิบัติตนเรียบง่ายภายใต้กฎหมาย

- เคารพความเห็นที่แตกต่างและจัดการความขัดแย้งด้วยการสื่อสารอย่างมีเหตุผล

- ยึดมั่นในหลักการบริหารจัดการที่ดี และปฏิบัติโดยสนับสนุนต่อสิทธิ เกียรติ และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้อื่น

ที่ดีของผู้อื่น

ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

อาจไม่ใช่จริยธรรมตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน แต่เป็นมิติที่ทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชนทั่วโลกให้ความสำคัญในการประกอบภารกิจ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และความปลอดภัย เป็นปัญหาที่สำคัญระดับสากล ที่กระทบต่อการดำรงอยู่ของมนุษยชาติ และภาครัฐมุ่งมั่นปลูกจิตสำนึกในเรื่องดังกล่าวกับข้าราชการและผู้เกี่ยวข้อง ให้สำนึกในหน้าที่ของข้าราชการและพลเมืองของโลก ควรปฏิบัติตามแนวปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- พิทักษ์ รักษาความปลอดภัย ของสิ่งแวดล้อมทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ที่เป็นทรัพย์สินสาธารณะ และพัฒนาให้คงอยู่เป็นประโยชน์ที่ยั่งยืนถาวรของประชาชนและประเทศ

- เคารพสิทธิ เสรีภาพในการมีชีวิตของสิ่งมีชีวิต รักษาสมดุลของธรรมชาติ เพื่อให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิตอย่างถาวร

- ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและต่อต้านการทำลายทรัพยากรของชาติ ซึ่งจะนำมาสู่ภัยพิบัติของประชาชนและประเทศ

- สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับสังคมและชุมชน

- เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นสำหรับโครงการต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน รวมทั้งการเสนอความคิดเห็น หรือข้อร้องเรียนต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากการดำเนินงานและการตัดสินใจของภาครัฐ

- ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามมาตรฐาน หรือข้อตกลงระดับสากลในเรื่องต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อช่วยป้องกันหรือลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

- พัฒนาระบบการให้สามารถควบคุมและ/หรือลดมลพิษ โดยให้ครอบคลุมเรื่องน้ำเสีย ฝุ่น ก๊าซ รวมทั้งของเสียต่าง ๆ

- ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต ควบคุมเครื่องจักร อุปกรณ์ ต้องควบคุมดูแล ไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้

- ให้ความร่วมมือในการลดการเกิดขยะ หรือของเสียจากกระบวนการทำงาน

- ศึกษาและให้ความร่วมมือในการกำจัดขยะหรือของเสียด้วยวิธีที่ถูกต้อง

- ประเมินความเสี่ยง และผลกระทบในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และความปลอดภัยก่อนที่จะมีการปฏิบัติงาน

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ วัสดุ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

- ให้ความร่วมมือกับมาตรการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

สุขภาพและความปลอดภัย มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- ตรวจสอบความพร้อมของสุขภาพและร่างกายของตนเองก่อนปฏิบัติงาน และไม่ปฏิบัติงานหากสุขภาพและร่างกายไม่พร้อม เพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดอันตรายจากการทำงาน และการแพร่เชื้อโรคสู่ผู้อื่น

- ชำระสารที่มีความเสี่ยงต่อชีวิตหรือต่อสุขภาพ ต้องศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัยหรืออาจเป็นอันตรายนั้น

- ในการปฏิบัติงานในขั้นตอนใด ที่มีความเสี่ยง หากไม่มีความแน่ใจในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ให้หยุดหรือชะลอการดำเนินการนั้น และให้ปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญโดยทันที

- รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยด่วน เมื่อพบเห็นสิ่งผิดปกติบริเวณสถานที่ทำงาน ที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัย

ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน *

แนวคิดสำคัญ

♦ ผลประโยชน์ส่วนตน (private interest) “ผลประโยชน์” คือ สิ่งใด ๆ ที่มีผลต่อบุคคล/กลุ่ม ไม่ว่าในทางบวกหรือลบ “ผลประโยชน์ส่วนตน” ไม่ได้ครอบคลุมเพียงผลประโยชน์ด้านการทำงานหรือธุรกิจของเจ้าหน้าที่ แต่รวมถึงคนที่ติดต่อสัมพันธ์ด้วย เช่น เพื่อน ญาติ คู่แข่ง ศัตรู เมื่อใดที่เจ้าหน้าที่ประสงค์จะให้คนเหล่านี้ได้หรือเสียประโยชน์ เมื่อนั้นก็ถือว่ามีเรื่องผลประโยชน์ส่วนตนมาเกี่ยวข้อง ผลประโยชน์ส่วนตนมี 2 ประเภท คือ ผลประโยชน์ส่วนตนที่เกี่ยวกับเงิน (pecuniary) และที่ไม่เกี่ยวกับเงิน (non-pecuniary)

♦ หน้าที่สาธารณะ (public duty) หน้าที่สาธารณะของผู้ที่ทำงานให้ภาครัฐ คือ การให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ประโยชน์สาธารณะ (public interest) คนเหล่านี้ไม่จำกัดเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศเท่านั้น แต่ยังรวมถึงคนอื่น ๆ ที่ทำงานให้ภาครัฐ เช่น ที่ปรึกษา อาสาสมัคร

♦ ผลประโยชน์สาธารณะ คือ ประโยชน์ของชุมชนโดยรวม ไม่ใช่ผลรวมของประโยชน์ของปัจเจกบุคคล และไม่ใช่ผลประโยชน์ของกลุ่มคน

♦ ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interests) OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) นิยามว่า เป็นความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์สาธารณะที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผลประโยชน์ทับซ้อนมี 3 ประเภท คือ ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็น เป็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่คนเห็นว่ามี แต่จริง ๆ อาจไม่มีก็ได้ และผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ เป็นผลประโยชน์ส่วนตนที่มีในปัจจุบันอาจจะทับซ้อนกับผลประโยชน์สาธารณะได้ในอนาคต

♦ หน้าที่ทับซ้อน (conflict of duty) หรือผลประโยชน์เบียดเบียนกัน มี 2 ประเภท คือ ประเภทแรก เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่มีบทบาทหน้าที่มากกว่าหนึ่งในหน่วยงานเดียวกัน อาจเกิดปัญหาเมื่อไม่สามารถแยกแยะบทบาทหน้าที่ออกจากกันได้ ทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพ ประเภทที่สอง เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่มีบทบาทมากกว่าหนึ่ง และการทำบทบาทหน้าที่ในหน่วยงานหนึ่งนั้น ทำให้ได้ข้อมูลภายในบางอย่างที่อาจนำมาใช้เป็นประโยชน์แก่การทำบทบาทหน้าที่ให้แก่อีกหน่วยงานหนึ่งได้ ผลเสียคือ ถ้านำข้อมูลมาใช้ก็อาจเกิดการประพฤติมิชอบ หรือความลำเอียง/อคติต่อคนบางกลุ่ม

หลัก 4 ประการ สำหรับการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

♦ ปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ การทำเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะเป็นหน้าที่หลัก เจ้าหน้าที่ต้องตัดสินใจและให้คำแนะนำภายในกรอบกฎหมายและนโยบาย จะต้องทำงานในขอบเขตหน้าที่ พิจารณาความถูกต้องไปตามเนื้อผ้า ไม่ให้ผลประโยชน์ส่วนตนมาแทรกแซง รวมถึงความเห็นหรือทัศนคติส่วนบุคคล ปฏิบัติต่อแต่ละบุคคลอย่างเป็นกลาง ไม่มีอคติลำเอียงด้วยเรื่องศาสนา อาชีพ จุดยืนทางการเมือง เผ่าพันธุ์ วงศ์ตระกูล ฯลฯ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ไม่เพียงปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น แต่ต้องมีจริยธรรมด้วย

* บทที่ 4 การบริหารจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน, คู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน สำหรับกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม, 2554

ความเชื่อมั่นแก่ประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

◆ สนับสนุนความโปร่งใสและพร้อมรับผิด การจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนต้องอาศัยกระบวนการแสวงหา เปิดเผยและจัดการที่โปร่งใส นั่นคือ เปิดโอกาสให้ตรวจสอบ และมีความพร้อมรับผิด มีวิธีการต่าง ๆ เช่น จดทะเบียนผลประโยชน์ โยกย้ายเจ้าหน้าที่จากตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทับซ้อน การเปิดเผยผลประโยชน์ส่วนตนหรือความสัมพันธ์ที่อาจมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ถือเป็นขั้นแรกของการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน การใช้กระบวนการอย่างเปิดเผยอย่างทั่วหน้า จะทำให้เจ้าหน้าที่ร่วมมือ และสร้าง

◆ ส่งเสริมความรับผิดชอบส่วนบุคคลและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง การแก้ปัญหาหรือจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน จะสะท้อนถึงความยึดหลักคุณธรรมและความเป็นมืออาชีพของเจ้าหน้าที่และองค์กร การจัดการต้องอาศัยข้อมูลนำเข้าจากทุกระดับในองค์กร ฝ่ายบริหารต้องรับผิดชอบเรื่องการสร้างระบบและนโยบาย และเจ้าหน้าที่ก็มีความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ทับซ้อนที่ตนมี เจ้าหน้าที่ต้องจัดการกับเรื่องส่วนตน เพื่อหลีกเลี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อนมากที่สุดเท่าที่ทำได้ และผู้บริหารก็ต้องเป็นแบบอย่างด้วย

◆ สร้างวัฒนธรรมองค์กร ผู้บริหารต้องสร้างสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายที่ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจในเวลาที่มีประเด็นผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้น การสร้างวัฒนธรรมแห่งความซื่อตรงต่อหน้าที่ ต้องอาศัยวิธีการ ดังนี้

- ให้ข้อแนะนำและการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์และการปฏิบัติ รวมถึงการใช้กฎเกณฑ์ที่มีในสภาพแวดล้อมการทำงาน
- ส่งเสริมให้มีการสื่อสารอย่างเปิดเผยและมีการเสวนาแลกเปลี่ยน เพื่อให้เจ้าหน้าที่สบายใจในการเปิดเผย และหารือเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนในที่ทำงาน
- ปกป้องข้อมูลเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนที่เจ้าหน้าที่เปิดเผย มิให้มีผู้นำไปใช้ในทางที่ผิด
- ให้เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงนโยบายและกระบวนการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อให้รู้สึกเป็นเจ้าของและปฏิบัติตาม

การเปิดเผยผลประโยชน์สาธารณะ

การรายงานข้อสงสัยการประพฤติมิชอบและการบริหารที่บกพร่อง/อคติ ของภาครัฐ เป็นรากฐานของความก้าวหน้าของความถูกต้องเป็นธรรม การยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง

ผู้เปิดเผยผลประโยชน์ ผู้เปิดเผยเป็นผู้ที่รายงานข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีขอบที่ร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ที่กระทำโดยมิใช่เพื่อผลประโยชน์สาธารณะ หลายหน่วยงานขาดการสนับสนุนผู้เปิดเผยการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ โดยแทนที่จะยกย่องชมเชยเจ้าหน้าที่ที่เปิดเผยการประพฤติมิชอบ คดโกงและทุจริต หรือพฤติกรรมอาชญากรรม กลับวิพากษ์วิจารณ์ทางลบ ทำให้สูญเสียความก้าวหน้าในอาชีพและแม้แต่สูญเสียงาน องค์กรจะต้องขับเคลื่อน/ผลักดันให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเปิดเผยพฤติกรรมที่ผิดจริยธรรมและคดโกงว่าเป็นสิ่งที่ภาครัฐต้องการ และข้อมูลของผู้เปิดเผยจะต้องได้รับความเชื่อมั่นว่าถูกปกปิด ต้องมีคำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ว่าจะบริหารข่าวสารข้อมูลอย่างไร และจัดการอย่างไร เมื่อเผชิญกับกรณีเกี่ยวกับจริยธรรมที่มีแนวโน้มจะทำให้เกิดการกระทำผิด

การรายงาน/เปิดเผยการประพฤติมิชอบ สามารถรายงานให้กับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เช่น หัวหน้า
ผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ (คุ้มครองจริยธรรม) ผู้บริหารระดับสูง คณะกรรมการจริยธรรม หรือองค์กร
จริยธรรมภายนอก โดยข้อมูลที่เปิดเผย ประกอบด้วย

- การประพฤติมิชอบในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่
- การบริหารที่เป็นอคติ หรือล้มเหลว
- การละเว้น ละเลย เพิกเฉย เลินเล่อ หรือการบริการที่ไม่เหมาะสม ทำให้สูญเสียเงินของแผ่นดิน
- การกระทำที่เป็นเหตุให้เป็นอันตรายต่ออนามัยสาธารณะ ความปลอดภัย หรืออันตรายต่อ

สิ่งแวดล้อม

หน่วยงานต้องมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเปิดเผยการกระทำผิด จัดช่องทางอำนวยความสะดวก สนับสนุน และคุ้มครองผู้เปิดเผยการกระทำผิด รวมทั้งคนอื่น ๆ ที่จะได้รับผลกระทบ ควรกำหนด
กระบวนการเปิดเผยผลประโยชน์สาธารณะและประกาศใช้อย่างชัดเจน เพื่อให้บุคคลทราบว่า เมื่อมีความ
จำเป็นต้องรายงาน/เปิดเผย จะต้องทำอะไร เพื่อให้แน่ใจว่าหน่วยงานจะสนับสนุนและปกป้อง

การเปิดเผยการกระทำผิดเป็นสิ่งสำคัญ และผู้รับรายงานควรให้คำแนะนำผู้เปิดเผยถึงการ
ตรวจสอบ และสิ่งที่หน่วยงานจะสนับสนุนและคุ้มครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถเปิดเผยการกระทำผิดใน 4 กลุ่ม
ดังนี้

- 1) การประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ป.ป.ช.
- 2) การบริการที่ผิดพลาดกระทบกับผลประโยชน์ของผู้อื่น
- 3) การละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรือบริหารโดยมิชอบโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรของรัฐ หรือ
ผู้รับจ้างจากรัฐ เป็นผลให้งบประมาณถูกใช้สูญเปล่า
- 4) การกระทำของบุคคลเป็นผลให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัยกับสาธารณะหรือ
กระทบต่อสิ่งแวดล้อม

การเปิดเผยบางประเภทจะไม่ได้รับการคุ้มครอง เช่น การเปิดเผยกับสื่อมวลชน การเปิดเผยที่
ก่อให้เกิดคำถามต่อความเป็นธรรมของรัฐบาล นโยบายของหน่วยงาน หรือการเปิดเผยเพื่อหลีกเลี่ยงการ
ถูกลงโทษทางวินัย

บทบาทสำคัญของการบริหาร ผู้บริหารระดับล่างมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการเปิดเผย
ช่วยให้เกิดความตระหนักของผู้บริหาร และลดการรับรู้ว่ามีอุปสรรคในการรายงานของผู้เปิดเผย ผู้อำนวยการ
เป็นผู้ที่ได้รับข้อมูลและจัดการกับการร้องเรียนเกี่ยวข้องกับผลการตรวจสอบ และความรับผิดชอบโดยตรงต่อผล
ที่มีต่อทีมงาน สัมพันธภาพระหว่างเจ้าหน้าที่ หลังจากรายงานการกระทำผิดและภาวะผู้นำเป็นเรื่องสำคัญมากใน
การสร้างบรรยากาศในที่ทำงาน ผู้บริหารต้องสามารถคาดการณ์การตอบสนองของข้าราชการและผลที่เกิดจาก
กิจกรรมในการตรวจสอบต่าง ๆ ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่ต้องไม่คุกคามหรือทำให้ผู้เปิดเผยกลายเป็นเหยื่อ
เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต้องปกป้องและรักษาความเชื่อมั่นให้แก่บุคคลที่เปิดเผย หรือผู้ต้องสงสัยในการเปิดเผย การ
รักษาความเชื่อมั่นว่า เป็นความลับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะลดแรงต้าน หากสิ่งที่เปิดเผยบางส่วนหรือทั้งหมดรั่วไหล
ออกไปเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องเข้าไปจัดการโดยเร็ว เพื่อลดปฏิบัติการทางลบและป้องกันผู้ต่อต้านเท่าที่จะทำได้

ผู้บริหารจะต้องสามารถจัดการกับบุคคลที่ต่อต้านการเปิดเผย และเจ้าหน้าที่ โดยให้คำปรึกษา แนะนำลูกน้องไม่ให้ทำผิด และตื่นตัวต่อการรับรู้ต่อการกระทำผิด การคดโกงและทุจริตที่อาจเกิดขึ้น และตรวจสอบข้อมูลอย่างระมัดระวัง ต้องแสดงบทบาทอย่างยุติธรรม เป็นกลาง ไม่เข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสีย และตรงไปตรงมา ไม่ว่าจะยากเพียงไร ผู้บริหารต้องทำให้ผู้เปิดเผยชัดเจนตั้งแต่แรกในขณะรายงานว่าจะได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นความลับ เชื่อมมั่นในกระบวนการเปิดเผยและผลที่เกิดจากการเปิดเผย

การให้ การรับของขวัญและผลประโยชน์

นโยบายเกี่ยวกับการให้และรับของขวัญและผลประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เชื่อมโยงกับการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2552 ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการของส่วนราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543

ของขวัญและผลประโยชน์ หมายถึง สิ่งใด ๆ หรือบริการใด ๆ ที่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้และหรือได้รับที่นอกเหนือจากเงินเดือน รายได้ และผลประโยชน์จากการจ้างงานของราชการปกติของของขวัญและผลประโยชน์ สามารถตีราคาเป็นเงิน หรืออาจไม่สามารถตีราคาได้

- ของขวัญที่สามารถคิดราคาได้ (Tangible gifts) หมายถึง สินค้าบริโภค ความบันเทิง การให้การต้อนรับ ให้ที่พัก การเดินทาง อุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น ตัวอย่างสินค้า บัตรของขวัญ เครื่องใช้ส่วนตัว บุตรกำนัล บุตรลดราคาสินค้าหรือบริการ และเงิน

- ของขวัญและผลประโยชน์ที่คิดราคาไม่ได้ (Intangible gifts and benefits) หมายถึง สิ่งใด ๆ หรือบริการใด ๆ ที่ไม่สามารถคิดเป็นราคาตลอดที่จะซื้อขายได้ เช่น การให้บริการส่วนตัว การปฏิบัติด้วยความขอสส่วนตัว การเข้าถึงประโยชน์ หรือการสัญญาว่าจะให้ หรือการสัญญาว่าจะได้รับประโยชน์มากกว่าคนอื่น ๆ

การรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใด ๆ มี 3 คำถาม ที่ใช้ในการตัดสินใจว่าจะรับหรือไม่รับของขวัญหรือผลประโยชน์ คือ เราควรรับหรือไม่ เราควรรายงานการรับหรือไม่ เราสามารถเก็บไว้เป็นของตนเองได้หรือไม่

1. **เราควรรับหรือไม่** ตามหลักทางจริยธรรมแม้ว่าเราจะไม่ควรรับ แต่มีหลายโอกาสที่เราไม่สามารถปฏิเสธได้ หรือเป็นการรับในโอกาสที่เหมาะสมตามประเพณีการทำงาน อย่างไรก็ตาม มีหลายโอกาสที่ไม่เป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะรับ

- ถ้าเป็นการให้เงิน ท่านต้องปฏิเสธ ไม่ว่าจะป็นโอกาสใด ๆ การรับเงินสดหรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถเปลี่ยนกลับมาเป็นเงิน เช่น ลอตเตอรี่ หุ้น พันธบัตร เป็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม และอาจเข้าข่ายการรับสินบน

- การรับก่อให้เกิดการขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวมหรือไม่ หากการรับก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์สาธารณะแล้ว ผลประโยชน์ส่วนตัวที่ได้รับ

กลายเป็นมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือก่อให้เกิดข้อสงสัยต่อสาธารณชนว่าเป็นการประพฤติโดยมิชอบ

ไม่ว่าของขวัญและหรือผลประโยชน์นั้น จะมีค่าเพียงเล็กน้อยก็ไม่ควรรับ เพราะก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันหรือพันธะกับผู้ให้ และอาจก่อให้เกิดความเสื่อมศรัทธาต่อประชาชน การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการประพฤติมิชอบและการทุจริตคอร์รัปชัน ในแต่ละส่วนราชการควรกำหนดนโยบายการรับของขวัญและผลประโยชน์ของตนเอง โดยส่วนราชการที่อยู่ในกลุ่มการปฏิบัติหน้าที่ที่เสี่ยงต่อการประพฤติมิชอบ ควรกำหนดนโยบายด้านนี้อย่างเคร่งครัดมากกว่าหน่วยงานอื่น ๆ

2. เราต้องรายงานหรือไม่ การรายงานการรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ตัดสินจากหลักการต่อไปนี้

- ธรรมชาติของผู้ให้ พิจารณาตามกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ รวมทั้งนโยบายของหน่วยงาน ตัวอย่างเช่น ห้ามรับจากคู่สัญญา องค์กร หรือบุคคลที่กำลังจะมาทำการค้า สัญญากับองค์กร องค์กรบุคคลที่จะขอทำใบอนุญาต รับการตรวจสอบ ด้านต่าง ๆ ฯลฯ

- บทบาทหน้าที่ของท่านในองค์กร ถ้าข้าราชการนั้น ๆ ทำงานในขอบข่ายที่อ่อนไหว ขอบข่ายที่ต้องการความเชื่อถือว่าไว้วางใจเป็นพิเศษ หรือกลุ่มที่เกี่ยวกับการได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ขององค์กร รวมทั้งบุคคล เช่น งานตรวจสอบต่าง ๆ งานจัดซื้อจัดจ้าง การให้ใบอนุญาต/ยึดใบอนุญาต ฯลฯ ที่ควรให้แน่ใจที่สุดว่าจะไม่มีโอกาสที่ความเที่ยงธรรมของท่าน หรือความเที่ยงธรรมขององค์กรจะถูกตั้งข้อสงสัย

หลักการกำหนดค่าของขวัญและผลประโยชน์ใดควรต้องรายงานหรือไม่ ควรจะต้องให้องค์กรเก็บรักษาไว้หรือไม่ หรือควรตกเป็นของข้าราชการ โดยทั่วไปให้เทียบกับราคาตลาด ของขวัญทั้งหมดที่มีค่าทางวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์ เช่น งานศิลปะ พระพุทธรูป เครื่องประดับโบราณ ฯลฯ แม้จะมีขนาดเล็กหรือเป็นของเล็กน้อย ของขวัญนั้น ๆ ย่อมเป็นทรัพย์สินขององค์กร ไม่ว่าจะมีความ ค่า ราคาเท่าใด

แนวทางปฏิบัติ

1) ของขวัญหรือผลประโยชน์เทียบกับราคาตลาด มีค่าน้อยกว่าสามพันบาทถ้วน ไม่ต้องรายงาน และอาจเก็บเป็นของตนเองได้

2) ของขวัญหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เทียบราคาตลาดมีค่าเกินสามพันบาทถ้วน ต้องรายงาน องค์กรและลงทะเบียนไว้

- ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์ที่มีค่าทางการตลาด ระหว่าง 3,000 – 15,000 บาท ให้ องค์กร โดยหัวหน้าส่วนราชการตัดสินว่า ควรตกเป็นของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐคนนั้น ๆ หรือไม่

- ถ้าของขวัญหรือผลประโยชน์ที่มีค่าทางการตลาดมากกว่า 15,000 บาท ให้เป็นทรัพย์สินขององค์กร ใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะและหรือตามความเหมาะสม องค์กรอาจพิจารณาอนุญาตให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น เก็บรักษาของไว้เป็นกรณีไป เช่น ของขวัญในการย้ายหน่วยงานในตำแหน่งเดิม ของขวัญในโอกาสเกษียณอายุราชการหรือลาออกจากงาน ของขวัญหรือผลประโยชน์ที่เพื่อนร่วมงานให้เมื่อเจ็บป่วย ฯลฯ

- ถ้าในปีงบประมาณใด ๆ คุณค่ารวมของขวัญ และหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากผู้ให้คนเดียวกัน กลุ่มเดียวกัน หรือผู้ให้มีความสัมพันธ์กันหลาย ๆ ครั้ง เมื่อรวมกันแล้วมีค่ามากกว่าสามพันบาท ของขวัญหรือผลประโยชน์แต่ละอย่างจะต้องรายงาน

- ถ้าในปีงบประมาณใด ๆ ได้ของขวัญและหรือผลประโยชน์จากผู้รับบริการ แม้จะต่างคนต่างกลุ่ม เพื่อเป็นการขอบคุณในการให้บริการที่ดี แต่เมื่อรวมกันแล้วมีค่ามากกว่าสามพันบาท ของขวัญหรือผลประโยชน์แต่ละอย่างจะต้องรายงาน

- ของขวัญและหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับเพื่อเป็นการขอบคุณจากผู้รับบริการ (ประชาชนองค์กรเอกชน) ที่ได้อย่างสม่าเสมอ บ่อยครั้ง อาจทำให้เกิดข้อสงสัยจากประชาชนว่ามีอิทธิพล บิดเบือน ก่อนให้เกิดอคติในการให้บริการของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หรืออาจก่อให้เกิดความรู้สึกชอบ คาดหวังว่าจะได้รับของขวัญหรือผลประโยชน์เมื่อมีผู้มารับบริการ ควรปฏิเสธการรับ

- เงินสดหรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ เช่น หุ่น พันธบัตร ลอตเตอรี่ ต้องปฏิเสธไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด ๆ

3. เราจะเก็บรักษาไว้เองได้หรือไม่

- ปกติสามารถเก็บรักษาไว้เอง หากมีค่าไม่เกินสามพันบาท

- หากมีราคาทางการตลาดระหว่าง 3,000 – 15,000 บาท ส่วนราชการต้องพิจารณาตัดสินว่าข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้น ๆ จะเก็บไว้เองได้หรือไม่

- หากราคามากกว่า 15,000 บาท จะต้องให้เป็นทรัพย์สินของส่วนราชการ และส่วนราชการพิจารณาตัดสินว่าจะใช้ประโยชน์อะไร

การฝ่าฝืนนโยบายว่าด้วยการรับของขวัญหรือผลประโยชน์นั้น และพร้อมการฝ่าฝืนการปฏิบัติประมวลจริยธรรมอาจถูกลงโทษตักเตือน ตัดเงินเดือน จนกระทั่งถึงไล่ออก ขึ้นกับความร้ายแรงของการฝ่าฝืน นอกจากนั้น หากการรับของขวัญหรือประโยชน์นั้น ๆ เข้าข่ายการรับสินบน ฉ้อฉล ทูจริต และสามารถพิสูจน์ได้ว่าข้าราชการและหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้น ๆ รับของขวัญหรือผลประโยชน์ซึ่งมีผลต่อความเป็นธรรม ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้ให้โดยมิชอบ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนอาจมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบด้วย หากถูกตัดสินว่าผิดจริง จะต้องได้รับโทษทางอาญาด้วย

บทสรุป :

ความเชื่อถือว่าวางใจ และจริยธรรมเป็นรากฐานของการบริหารภาครัฐที่ดี เมื่อท่านเป็นข้าราชการและหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่ว่าจะสังกัดหน่วยงานใด ท่านถูกคาดหวังให้ปฏิบัติหน้าที่และตัดสินใจ โดยปราศจากอคติ ท่านถูกคาดหวังไม่ให้แสวงหารางวัลในรูปแบบใด ๆ นอกเหนือจากเงินเดือนและผลประโยชน์ที่รัฐจัดให้

แม้ว่านโยบายของหน่วยงานหลายแห่งจะอนุญาตให้รับของขวัญ ซึ่งถือว่าเป็นของที่ระลึกในโอกาสที่เหมาะสมได้ แต่อย่างไรก็ตาม มิชอบเขตในการรับเสมอ การฝ่าฝืนขอบเขตโดยการรับของขวัญหรือผลประโยชน์ที่ไม่เหมาะสม จะนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการทุจริต และทำลายชื่อเสียงของท่าน รวมทั้งองค์กรของท่าน

ส่วนที่ 4 แนวทางปฏิบัติกรณีการเรียโรและกรณีการให้หรือรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใด*

ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้อ 5 กำหนดให้ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติหรือกว่าประโยชน์ส่วนตน และข้อ 6 กำหนดให้ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบ โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม เพื่อให้ส่วนราชการและข้าราชการได้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ก.พ. จึงกำหนดแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน : กรณีการเรียโร และแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน : กรณีการให้หรือรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการและผู้บังคับบัญชาต้องดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งกำกับดูแลข้าราชการในสังกัดให้ประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการเรียโร และการให้หรือรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใดให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่ดี สร้างทัศนคติและความเข้าใจที่ถูกต้องรวมทั้งเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและลดความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางจริยธรรมที่เกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่ โดยมีขอบของข้าราชการพลเรือน

แนวทางปฏิบัติสำหรับข้าราชการพลเรือน

กรณีการเรียโร

ปัจจุบันการเรียโรมีรูปแบบที่หลากหลายและมีความซับซ้อนมากขึ้น สำหรับหน่วยงานของรัฐหรือข้าราชการก็มีการเรียโร เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐอยู่เสมอ เช่น การขอรับบริจาคเงิน หรือทรัพย์สินเพื่อประโยชน์สาธารณะ การขอรับการสนับสนุนหรือการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ในเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ แม้เรื่องดังกล่าวจะเป็นวัฒนธรรมที่ดีที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แต่จากการสำรวจพบว่า มีหน่วยงานของรัฐหรือข้าราชการบางส่วนมีการอาศัยวัฒนธรรมดังกล่าว เป็นช่องทางในการแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบ ดำเนินการเรียโรที่ไม่เป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความไม่เป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ และนำไปสู่การทุจริตและประพฤติมิชอบ อันก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนและเป็นความผิดวินัยได้ สำนักงาน ก.พ. จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับข้าราชการพลเรือน : กรณีการเรียโร โดยให้ครอบคลุมถึง หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บังคับบัญชา และข้าราชการตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ดังนี้

1. ห้ามมิให้จัดให้มีการเรียโรที่มีขอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเรียโร พุทธศักราช 2487 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเรียโรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 มติคณะรัฐมนตรี และประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

* แนวทางการดำเนินการตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน, หนังสือสำนักงาน ก.พ.ที่ นร 1013.7/ว 11 ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2557

2. ห้ามใช้หรือแสดงตำแหน่งหน้าที่ราชการให้ปรากฏในการเรียไร
3. ห้ามใช้อำนาจหน้าที่ในฐานะข้าราชการพลเรือน สั่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นช่วยทำการเรียไรไม่ถูกต้องตามระเบียบและขั้นตอนของกฎหมาย
4. ห้ามมิให้นำผลการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติของผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นที่เกิดจากการเรียไรมาประกอบการพิจารณาให้คุณให้โทษ หรือใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคล และไม่ทำให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่น เกิดความเดือดร้อนหรือเกิดความอึดอัดใจ
5. ห้ามเรียไรจากข้าราชการ พ่อค้า และประชาชน เพื่อชื่อของขบวนการให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชา เนื่องในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันเกิด วันขึ้นปีใหม่ การโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลี้ยงรับรองข้าราชการผู้ใหญ่ หรือผู้บังคับบัญชาที่ไปตรวจราชการ ฯลฯ ตลอดจนการมอบของฝาก หรือของอภินันทนาการ ซึ่งมีราคาแพง โดยปราศจากเหตุตามปกติประเพณีนิยม หากประสงค์จะแสดงความยินดี หรือความปรารถนาดี ควรใช้บัตรอวยพรหรือการลงนามในสมุดอวยพรแทน
6. ห้ามจัดกิจกรรมที่กำหนดให้มีการจำหน่ายบัตร หรือบริจาคเงินหรือทรัพย์สินที่มีการกำหนดมูลค่าแน่นอน เช่น การจำหน่ายบัตรเข้าชมการแสดง การจำหน่ายบัตรเพื่อเข้าร่วมการแข่งขันกอล์ฟ หรือกีฬาอื่น เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรหรือได้รับการยกเว้นตามกฎหมาย
7. ห้ามใช้สัญลักษณ์ ตราสัญลักษณ์ หรือทรัพยากรของรัฐ เช่น บุคลากร ทรัพย์สิน และเวลาราชการในการเรียไร เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยกเว้นตามกฎหมาย

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2544
3. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ (ฉบับ ที่ 2) พ.ศ. 2549
4. ประกาศคณะกรรมการควบคุมการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ เรื่อง การยกเว้นให้หน่วยงานของรัฐทำการเรียไรได้โดยไม่ต้องขออนุมัติต่อคณะกรรมการควบคุมการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ หรือคณะกรรมการควบคุมการเรียไรจังหวัด ตามข้อ 19 (4) และ (5) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549
5. มติคณะรัฐมนตรี
 - หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ร. 0203/ว. 94 ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2532 เรื่อง การเรียไรของทางราชการ
 - หนังสือสำนักบริหารของนายกรัฐมนตรี ด่วน ที่ น.ว. 10/2503 ลงวันที่ 2 มกราคม 2503 เรื่อง การเรียไรชื่อของขบวนการให้ผู้บังคับบัญชา การเลี้ยงรับรองข้าราชการผู้ใหญ่ในการไปตรวจราชการ
 - หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. 15/2501 ลงวันที่ 23 มกราคม 2501 เรื่อง การตรวจราชการ

- หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. 281/2496 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2496 เรื่อง การเรียไรชื่อของขัวญให้แก่ผู้บังคับบัญชาในโอกาสต่าง ๆ
- หนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. 173/2487 ลงวันที่ 22 สิงหาคม 2487 เรื่อง การเรียไร

6. ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

7. หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1011/ว 12 ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2556 เรื่อง การกำชับให้ ผู้บังคับบัญชารักษาวินัยของผู้ใต้บังคับบัญชา

กรณีการให้หรือรับของขัวญหรือประโยชน์อื่นใด

แม้ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ตลอดจนกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้หรือรับของขัวญ หรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้แล้ว แต่หากข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และไม่ให้ความสำคัญที่จะปฏิบัติตาม อย่างเคร่งครัด ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสี่ยงในการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนในเรื่องการแสวง ประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่อันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม และเป็นความผิดวินัยได้ สำนักงาน ก.พ. จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับข้าราชการพลเรือน : กรณีการให้หรือรับ ของขัวญหรือประโยชน์อื่นใด ขึ้น ดังนี้

1. ข้าราชการต้องไม่ถำนำถึงการให้ หรือรับของขัวญ ของที่ระลึก ของกำนัล หรือประโยชน์ อื่นใด

2. ข้าราชการต้องไม่รับหรือไม่ให้เงินสด เช็ค พันธบัตร หุ้บ ทองคำ อัญมณี อสังหาริมทรัพย์ หรือประโยชน์อื่นใด เช่น การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใด ในลักษณะเดียวกัน

3. ข้าราชการต้องไม่ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวให้หรือรับของขัวญหรือ ประโยชน์อื่นใดกับผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่

4. กรณีจำเป็นต้องรับหรือต้องให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา หรือตามปกติ ประเพณีนิยมหรือเพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ก่อนการให้หรือรับของขัวญ ของที่ระลึก ของกำนัล และหรือประโยชน์อื่นใด ต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าได้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว โดยสิ่งของหรือของขัวญหรือประโยชน์อื่นใดที่รับหรือให้แก่กันนั้น ต้องมีมูลค่าในการรับจาก แต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกิน 3,000 บาท

5. การให้หรือรับของขัวญหรือประโยชน์อื่นใดในกรณียกเว้นหรือจำเป็นนั้น อาจเสี่ยงต่อความ เป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบันหรืออนาคตได้ และควรพึงระวังในการตีมูลค่าของขัวญหรือประโยชน์อื่นใด ต่ำกว่าความเป็นจริง

6. ควรใช้บัตรอวยพร การลงนามในสมุดอวยพร หรือใช้บัตรแสดงความยินดีแทนการให้ของขัวญ เพื่อเป็นการป้องกันการฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ อีกทั้งเพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างทัศนคติในการประหยัดให้แก่ ข้าราชการ

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2554)
2. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543
3. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2544
4. มติคณะรัฐมนตรี หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ นร 0205/ว 242 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2544 เรื่อง การมอบของขวัญและการจัดงานในเทศกาลปีใหม่
5. ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

บรรณานุกรม

สำนักงาน ก.พ. (2552) ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน.

สำนักงาน ก.พ. (2551) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551.

จินตนา บิลมาศ และคณะ. (2554) คู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม
ข้าราชการพลเรือน สำหรับกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม. สำนักงาน ก.พ.

จินตนา บิลมาศ และคณะ. (2554) คู่มือการส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน
สำหรับข้าราชการ. สำนักงาน ก.พ.

สำนักงาน ก.พ. (2557) แนวทางการส่งเสริมการดำเนินการตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ภาคผนวก 1

พระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พ.ศ. ๒๕๕๒

(แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๕*)

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ และบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางการปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมายใด ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ

หมวด ๔

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา ๑๐๐ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจ กำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๓) รับสัมปทานหรือคงฉ้อไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือ ทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของ หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์หรือธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการหรือกระทบความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่
คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้นำบทบัญญัติในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคสอง โดยให้
ถือว่าดำเนินการของคู่สมรสดังกล่าว เป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

/ มาตรา ๑๐๑...

มาตรา ๑๐๑ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มาใช้บังคับกับการดำเนินกิจการของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าของที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีโดยอนุโลม เว้นแต่การเป็นผู้ถือหุ้นไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งมีใช้บริษัทที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐๐ (๒) ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

มาตรา ๑๐๒ บทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มิให้นำมาใช้บังคับกับการดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งหน่วยงานที่มีอำนาจ กำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่หน่วยงานของรัฐถือหุ้นหรือเข้าร่วมทุน

มาตรา ๑๐๓ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สิน สิ่งหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าของที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๓/๑ บรรดาความคิดที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญาดำเนิน

มาตรา ๑๐๒๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ หรือมาตรา ๑๐๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีความผิดตามมาตรา ๑๐๐ วรรคสาม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดพิสูจน์ได้ว่า ตน มิได้รู้เห็นยินยอมด้วยในการที่คู่สมรสของตนดำเนินกิจการตามมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้นั้นไม่มีความผิด

มาตรา ๑๐๒๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างไร ตในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๒๓/๑ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างไร ในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

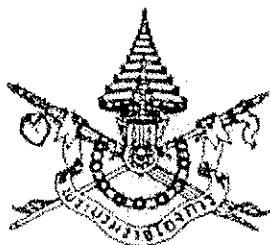
ภาคผนวก 2

หน้า ๑

เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๒๐ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๕๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เป็นปีที่ ๙๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ” และ “เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ” ระหว่างบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” และคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

“เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ” หมายความว่า ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งด้านนิติบัญญัติ บริหาร ปกครอง หรือตุลาการ ของรัฐต่างประเทศ และบุคคลใด ๆ ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับหน้าที่ราชการให้แก่ รัฐต่างประเทศ รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่สำหรับหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ไม่ว่าจะ โดยการแต่งตั้งหรือเลือกตั้ง มีตำแหน่งประจำหรือชั่วคราว และได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนอื่นหรือไม่ก็ตาม

“เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ” หมายความว่า ผู้ปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากองค์การระหว่างประเทศให้ปฏิบัติงานในนามขององค์การระหว่างประเทศนั้น”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๔/๑) และ (๔/๒) ของมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

“(๔/๑) ได้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใด กระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๗/๒ มาตรา ๑๒๗/๓ มาตรา ๑๒๗/๔ และมาตรา ๑๒๗/๕

(๔/๒) ได้สวนและวินิจฉัยการกระทำความผิดที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งได้ กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ การประสานความร่วมมือเพื่อประโยชน์แห่งการได้สวนและ วินิจฉัยให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๑๔/๑) ของมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

“(๑๔/๑) ดำเนินการตามคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศในคดีทุจริตที่ผู้ประสานงานกลาง ตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาสั่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ หรือพิจารณาให้ความช่วยเหลือกับต่างประเทศในคดีทุจริตซึ่งมีใช้คำร้องขอความช่วยเหลือตามกฎหมาย ว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“การได้สวนข้อเท็จจริง หรือการตรวจสอบตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๔/๑) (๔/๒) และ (๖) คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้พนักงานได้สวนเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนเพื่อดำเนินการแทนก็ได้ แล้วรายงานต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานได้สวน ดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๓๖/๑) ของมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

“(๑๗๑) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยทำข้อตกลงกับหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อมอบหมายเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ มาใช้บังคับกับการแสดง การยื่น การรับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และการตรวจสอบความถูกต้อง และความเมื่ออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความใน (๑) ของวรรคสองของมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑) โฉกรณีที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่งและวรรคสี่ มาใช้บังคับกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินโดยอนุโลม”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๒) ของวรรคหนึ่งของมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

“(๒) มีกรณีที่ต้องดำเนินการได้ส่วนข้อเท็จจริงตามมาตรา ๔๙/๑”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๔/๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๔/๑ ในการดำเนินคดีอาญาตามหมวดนี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ และเมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๘ มาใช้บังคับ”

มาตรา ๑๒ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด ๘/๑ การดำเนินคดีอาญาเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ
เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ และเอกชน มาตรา ๙๙/๑ มาตรา ๙๙/๒ มาตรา ๙๙/๓
มาตรา ๙๙/๔ มาตรา ๙๙/๕ มาตรา ๙๙/๖ และมาตรา ๙๙/๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

“หมวด ๘/๑

การดำเนินคดีอาญาเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ
เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ และเอกชน

มาตรา ๙๙/๑ การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ
และบุคคลใด ว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๓/๒ มาตรา ๑๒๓/๓ มาตรา ๑๒๓/๔ และมาตรา ๑๒๓/๕
ให้กล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

การกล่าวหาตามวรรคหนึ่งจะทำได้ด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่
คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๙๙/๒ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจไม่รับหรือยกเรื่องกล่าวหาที่มีลักษณะดังต่อไปนี้
ขึ้นพิจารณาก็ได้

(๑) เรื่องที่ไม่ระบุพยานหลักฐานหรือไม่ปรากฏพฤติการณ์แห่งการกระทำชัดเจนเพียงพอ
ที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้

(๒) เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินห้าปีนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหา และเป็นเรื่องที่ไม่
อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้

(๓) เรื่องที่เป็นการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ
และบุคคลใดซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการดำเนินการต่อผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายอื่นเสร็จสิ้น
และเป็นไปโดยชอบแล้ว และไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการดำเนินการนั้นไม่เที่ยงธรรม

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยคำว่า “ศาล” ให้หมายความรวมถึง
ศาลในต่างประเทศด้วย

มาตรา ๙๙/๓ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับคำกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ
เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ และบุคคลใดตามมาตรา ๙๙/๑ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า
เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ และบุคคลใดกระทำความผิด

ตามมาตรา ๑๒๓/๒ มาตรา ๑๒๓/๓ มาตรา ๑๒๓/๔ และมาตรา ๑๒๓/๕ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหมวด ๔ การไต่สวนข้อเท็จจริง

มาตรา ๙๔/๔ ในกรณีที่ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ และบุคคลใด อันเนื่องมาจากได้กระทำการตามมาตรา ๙๔/๓ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษเพื่อจะดำเนินการตามบทบัญญัติในหมวดนี้ ในกรณีนี้ หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าวมิใช่กรณีตามมาตรา ๙๔/๓ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องกลับไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป

มาตรา ๙๔/๕ ในกรณีที่มีการควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้ในอำนาจของศาลเนื่องจากมีการจับผู้ถูกกล่าวหาไว้ระหว่างดำเนินคดีตามมาตรา ๙๔/๔ ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจขอให้ศาลควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้ได้ต่อไป และให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบเพื่อดำเนินคดีต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยไม่ต้องส่งเรื่องมาให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ

กรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ถูกกล่าวหา ให้รายงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ กรณีดังกล่าวคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจเรียกสำนวนการสอบสวนพร้อมพยานหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องจากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาพิจารณาหรือไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ก็ได้

การดำเนินการของพนักงานสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ย่อมไม่ตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเอง หรือมอบหมายให้พนักงานไต่สวนเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนก็ได้

มาตรา ๙๔/๖ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นสมควร อาจส่งเรื่องที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ และบุคคลใดว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๓/๒ มาตรา ๑๒๓/๓ มาตรา ๑๒๓/๔ และมาตรา ๑๒๓/๕ ที่อยู่ระหว่างดำเนินการให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปก็ได้

มาตรา ๙๔/๗ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาอันเป็นอันตกไป ข้อกล่าวหาใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ามีมูลความผิดทางอาญาให้ดำเนินการตามมาตรา ๙๗ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๘ และมาตรา ๙๘/๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม"

มาตรา ๑๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๒๓/๒ มาตรา ๑๒๓/๓ มาตรา ๑๒๓/๔ มาตรา ๑๒๓/๕ มาตรา ๑๒๓/๖ มาตรา ๑๒๓/๗ และมาตรา ๑๒๓/๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

“มาตรา ๑๒๓/๒ ผู้ใดเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๑๒๓/๓ ผู้ใดเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๑๒๓/๔ ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นเป็นการตอบแทนในการที่จะจงใจหรือได้จงใจ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ โดยวิธีอันทุจริตหรือผิดกฎหมายหรือโดยอิทธิพลของตน ให้กระทำการหรือไม่กระทำการในหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒๓/๕ ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ เพื่อจงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลใดและกระทำไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น โดยนิติบุคคลดังกล่าวไม่มีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดนั้น นิติบุคคลนั้นมีความผิดตามมาตรา ๑๓ และต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่า แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่ได้รับ

บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลตามวรรคสอง ให้หมายความถึง ลูกจ้าง ตัวแทน บริษัท ในเครือ หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อหรือในนามของนิติบุคคลนั้น ไม่ว่าจะใช้อำนาจหน้าที่ในการนั้นหรือไม่ก็ตาม

มาตรา ๑๒๓/๖ ในการรับทรัพย์สินเนื่องจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ นอกจากศาลจะมีอำนาจรับทรัพย์สินตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้รับทรัพย์สินดังต่อไปนี้ด้วย เว้นแต่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(๑) ทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

(๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการกระทำความผิดหรือจากการเป็นผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้โฆษณาหรือประกาศให้ผู้อื่นกระทำความผิด

(๓) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) หรือ (๒)

(๔) ประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒) หรือ (๓)

ในการที่ศาลจะมีคำสั่งรับทรัพย์สินตาม (๑) ของวรรคหนึ่ง ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด รวมทั้งโอกาสที่จะนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการกระทำความผิดอีก

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าวิธีการอื่นที่ทำให้บุคคลไม่สามารถใช้ทรัพย์สินตาม (๑) ของวรรคหนึ่งในการกระทำความผิดได้อีกต่อไป ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการตามวิธีการดังกล่าวแทนการรับทรัพย์สิน หากการดำเนินการตามวรรคสามไม่เป็นผล ศาลจะมีคำสั่งรับทรัพย์สินนั้นในภายหลังก็ได้

มาตรา ๑๒๓/๗ บรรดาทรัพย์สินดังต่อไปนี้ให้รับเสียทั้งสิ้น เว้นแต่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(๑) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมีขอบด้วยหน้าที่

(๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มาจากการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(๓) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศได้มาจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๓/๖ หรือมาตรา ๑๒๓/๗ หรือความผิดในลักษณะเดียวกันตามกฎหมายอื่น

(๔) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่ได้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด

(๕) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มกจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

(๖) ประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕)

มาตรา ๑๒๓/๘ เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำขอของโจทก์ว่าสิ่งที่ศาลสั่งรับ ตามมาตรา ๑๒๓/๖ (๒) (๓) หรือ (๔) หรือมาตรา ๑๒๓/๗ เป็นสิ่งที่โดยสภาพไม่สามารถส่งมอบ ได้สูญหาย หรือไม่สามารถติดตามเอาคืนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือได้มีการนำสิ่งนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือได้มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น หรือการติดตามเอาคืนจะกระทำได้โดยยากเกินสมควร หรือมีเหตุ สมควรประการอื่น ศาลอาจกำหนดมูลค่าของสิ่งนั้นโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่ศาลมี คำพิพากษาและสั่งให้ผู้ศาลสั่งให้ส่งสิ่งที่รับชำระเงินหรือสั่งให้รับทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิด ตามมูลค่าดังกล่าวภายในเวลาที่ศาลกำหนด

การกำหนดมูลค่าของสิ่งที่ศาลสั่งรับตามวรรคหนึ่งในกรณีที่มีการนำไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือการกำหนดมูลค่าของสิ่งนั้นในกรณีมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนต่ำกว่าการนำไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น ในวันที่มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น ให้ศาลกำหนดโดยคำนึงถึงสัดส่วนของทรัพย์สินที่มีการรวม เข้าด้วยกันนั้น หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนสิ่งนั้นแล้วแต่กรณี

ในการสั่งให้ผู้ศาลให้ส่งสิ่งที่รับชำระเงินตามวรรคสอง ศาลจะกำหนดให้ผู้นั้นชำระเงินทั้งหมด ในคราวเดียว หรือจะให้ผ่อนชำระก็ได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่กรณี

ผู้ศาลสั่งให้ส่งสิ่งที่รับซึ่งไม่ชำระเงินหรือชำระไม่ครบถ้วนตามจำนวนและภายในระยะเวลา ที่ศาลกำหนด ต้องเสียดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดตามอัตราที่กฎหมายกำหนด

ในกรณีที่มีศาลมีคำสั่งรับทรัพย์สินเนื่องจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ แต่คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุด ให้เลขาธิการมีอำนาจเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินดังกล่าว จนกว่าคดีถึงที่สุด หรือศาลมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ และวิธีการในการเก็บรักษาและจัดการ ทรัพย์สินให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ ด้วยประเทศไทย ได้ให้สัตยาบันร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention against Corruption : UNCAC) เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ อันก่อให้เกิดหน้าที่ในการปฏิบัติตามพันธกรณีอนุสัญญาดังกล่าวหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายภายในของประเทศไทยเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญา ซึ่งเป็นมาตรฐานสากล อีกหนึ่งในขณะนี้ประเทศไทยอยู่ระหว่างการเป็นผู้ถูกประเมินและติดตามผลการปฏิบัติตามอนุสัญญา การที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามพันธกรณีอนุสัญญาดังกล่าวก่อให้เกิดผลเสียต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยในเรื่องความพยายามและความจริงจังในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายใน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตรวมถึงการแก้ไขปัญหาการทุจริตภายในประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามพันธกรณีอนุสัญญาดังกล่าว โดยเฉพาะในเรื่องการกำหนดความผิดการให้หรือรับสินบนที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศและเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ การกำหนดอายุความในการฉ้อโกงและอายุความล่วงเลยการลงโทษการกำหนดการริบทรัพย์สินในคดีทุจริตให้เป็นไปตามหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่า อีกทั้งยังเป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการปฏิรูปประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ในการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีกลไกในการจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเนื่องจากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามพันธกรณีอนุสัญญาดังกล่าวถือเป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะพิเศษ จึงควรวัดบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นหลักประกันความเป็นอิสระและความเชี่ยวชาญของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และเป็นหลักประกันมิให้เกิดการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลมากเกินไปจนความจำเป็น นอกจากนี้ สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินให้ถูกต้อง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๒

ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

มาตรา ๑๔๗ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ซึ่ง ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด เบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๔๘ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ช่มชู้ใจ หรือจงใจเพื่อให้เกิดผลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๑๔๙ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดย มิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่า การนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๑๕๐ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน กระทำการหรือไม่กระทำ การอย่างใดในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตน ได้รับแต่งตั้ง เป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๑ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ให้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เทศบาล สุขาภิบาลหรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๒ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการใด เข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น เนื่องด้วยกิจการนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๕๓ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่จ่ายทรัพย์สิน จ่ายทรัพย์สินนั้นเกินกว่าที่ควรจ่ายเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๕๔ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่หรือแสดงว่าตนมีหน้าที่เรียกเก็บหรือตรวจสอบภาษีอากร ค่าธรรมเนียม หรือเงินอื่นใด โดยทุจริตเรียกเก็บหรือละเว้นไม่เรียกเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียม หรือเงินนั้น หรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นมีต้องเสีย หรือเสียน้อยกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๕ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่กำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้าใดๆ เพื่อเรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย โดยทุจริตกำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้านั้น เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นมีต้องเสีย หรือเสียน้อยกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๖ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีตามกฎหมายโดยทุจริต ฉ้อโกง หรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อให้มีการละเว้นการลงรายการในบัญชีลงรายการเท็จในบัญชี แก้ไขบัญชี หรือซ่อนเร้น หรือทำหลักฐานในการลงบัญชีอันจะเป็นผลให้การเสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นมีต้องเสีย หรือเสียน้อยกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๗ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตต้อง ระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๕๘ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสียหรือ ทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ๆ อันเป็นหน้าที่ของตนที่จะปกครอง หรือรักษาไว้ หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกิน หนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๑๕๙ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน มีหน้าที่ดูแล รักษาทรัพย์สินหรือเอกสารใด กระทำการ อันมิชอบด้วยหน้าที่ โดยซ่อน ทำให้เสียหาย ทำลายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือโดยยินยอมให้ ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ซึ่งตราหรือเครื่องหมายอันเจ้าพนักงานได้ประทับหรือหมายไว้ที่ทรัพย์สินหรือ เอกสารนั้นในการปฏิบัติการตามหน้าที่ เพื่อเป็นหลักฐานในการยึดหรือรักษาสิ่งนั้น ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๐ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน มีหน้าที่รักษาหรือใช้ดวงตราหรือรอยตราของ ราชการหรือของผู้อื่น กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ โดยใช้ดวงตราหรือรอยตรานั้น หรือโดย ยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๑ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน มีหน้าที่ทำเอกสาร กรอกข้อความลงในเอกสาร หรือดูแลรักษาเอกสาร กระทำการปลอมเอกสารโดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๖๒ ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน มีหน้าที่ทำเอกสาร รับเอกสารหรือกรอกข้อความ ลงในเอกสาร กระทำการดังต่อไปนี้ในการปฏิบัติการตามหน้าที่

(๑) รับรองเป็นหลักฐานว่า ตนได้กระทำการอย่างใดขึ้นหรือว่ากรอกอย่างใดได้กระทำ ต่อหน้าตนอันเป็นความจริง

(๒) รับรองเป็นหลักฐานว่า ได้มีการแจ้งซึ่งข้อความอันมิได้มีการแจ้ง

(๓) ละเว้นไม่จดข้อความซึ่งตนมีหน้าที่ต้องรับจด หรือจดเปลี่ยนแปลงข้อความ เช่นว่านั้น หรือ

(๔) รับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้น มุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นความเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๑๖๓ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ในการไปรษณีย์ โทรเลขหรือโทรศัพท กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) เปิด หรือยอมให้ผู้อื่นเปิดจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข
 - (๒) ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหาย หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้สูญหาย ซึ่งจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข
 - (๓) กัก ส่ง ให้ผิดทาง หรือส่งให้แก่บุคคลซึ่งรู้ว่ามิใช่เป็นผู้ควรรับซึ่งจดหมาย หรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข หรือ
 - (๔) เปิดเผยข้อความที่ส่งทางไปรษณีย์ ทางโทรเลขหรือทางโทรศัพท
- ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๔ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน รู้หรืออาจรู้ความลับในราชการ กระทำโดยประการใดๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๕ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่ง ซึ่งได้สั่งเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ป้องกันหรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๖๖ ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน ละทิ้งงานหรือกระทำการอย่างใด ๆ เพื่อให้งานหยุดชะงักหรือเสียหาย โดยร่วมมือกระทำการเช่นนั้นด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำลงเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดิน เพื่อบังคับรัฐบาลหรือเพื่อข่มขู่ประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ภาคผนวก 4

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

พ.ศ. ๒๕๕๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒

เป็นปีที่ ๕๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“การเสนอราคา” หมายความว่า การยื่นข้อเสนอเพื่อเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐอื่นเกี่ยวกับการซื้อ การจ้าง การแลกเปลี่ยน การเช่า การจำหน่ายทรัพย์สิน การได้รับสัมปทานหรือการได้รับสิทธิใด ๆ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือหน่วยงานอื่นใดที่ดำเนินกิจการของรัฐตามกฎหมายและได้รับเงินอุดหนุนหรือเงินหรือทรัพย์สินลงทุนจากรัฐ

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

* ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖/ตอนที่ ๑๒๐ ก/หน้า ๗๐/๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

(๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา

(๗) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น

“คณะกรรมการ ป.ป.ช.” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

มาตรา ๕ ผู้ใดตกลงร่วมกันในการเสนอราคา เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะให้ประโยชน์แก่ผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ โดยหลีกเลี่ยงการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม หรือโดยการกีดกันมิให้มีการเสนอสินค้าหรือบริการอื่นต่อหน่วยงานของรัฐ หรือโดยการเอาเปรียบแก่หน่วยงานของรัฐอันมิใช่เป็นไปในทางการประกอบธุรกิจปกติ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดในระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ผู้ใดเป็นธุระในการชักชวนให้ผู้อื่นร่วมตกลงกันในการกระทำความผิดตามที่มีบัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง ผู้นั้นต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๕ ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้เงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้อื่นเพื่อประโยชน์ในการเสนอราคา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะจูงใจให้ผู้นั้นร่วมดำเนินการใด ๆ อันเป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ หรือเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นทำการเสนอราคาสูงหรือต่ำจนเห็นได้ชัดว่าไม่เป็นไปตามลักษณะสินค้า บริการ หรือสิทธิที่จะได้รับ หรือเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นไม่เข้าร่วมในการเสนอราคาหรือถอนการเสนอราคา ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดในระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้นหรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดด้วย

มาตรา ๖ ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้จำยอมร่วมดำเนินการใด ๆ ในการเสนอราคา หรือไม่เข้าร่วมในการเสนอราคา หรือถอนการเสนอราคา หรือต้องทำการเสนอราคาตามที่กำหนด โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ ให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดในระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

มาตรา ๗ ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวงหรือกระทำการโดยวิธีอื่นใดเป็นเหตุให้ผู้อื่นไม่มีโอกาสเข้าทำการเสนอราคาอย่างเป็นธรรมหรือให้มีการเสนอราคาโดยหลงผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

มาตรา ๘ ผู้ใดโดยทุจริตทำการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐโดยรู้ว่าราคาที่เขาเสนอนั้นต่ำมากเกินไปจนเห็นได้ชัดว่าไม่เป็นไปตามลักษณะสินค้าหรือบริการ หรือเสนอผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐสูงกว่าความเป็นจริงตามสถิติที่จะได้รับ โดยมีวัตถุประสงค์เป็นการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมและการกระทำเช่นนั้น เป็นเหตุให้ผู้ใดสามารถปฏิบัติให้ถูกต้องตามสัญญาได้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคา หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติให้ถูกต้องตามสัญญาได้ตามวรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการดำเนินการให้แล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์ของสัญญาดังกล่าว ผู้กระทำผิดต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายให้แก่หน่วยงานของรัฐนั้นด้วย

ในการพิจารณาคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ถ้ามีการร้องขอ ให้ศาลพิจารณากำหนดค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องรับภาระเพิ่มขึ้นให้แก่หน่วยงานของรัฐตามวรรคสองด้วย

มาตรา ๙ ในกรณีที่การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลใด ให้ถือว่าหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลนั้น หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลในเรื่องนั้น เป็นตัวการร่วมในการกระทำความผิดด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดนั้น

มาตรา ๑๐ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใดซึ่งมีอำนาจหรือหน้าที่ในการอนุมัติ การพิจารณาหรือการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสนอราคาครั้งใด รู้หรือมีพฤติการณ์ปรากฏแจ้งชัดว่าควรรู้ว่าการเสนอราคาในครั้งนั้นมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ละเว้นไม่ดำเนินการเพื่อให้มีการยกเลิกการดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอราคาในครั้งนั้น มีความผิดฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๑๑ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใด หรือผู้ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของรัฐผู้ใด โดยทุจริตทำการออกแบบ กำหนดราคา กำหนดเงื่อนไข หรือกำหนดผลประโยชน์ตอบแทน อันเป็นมาตรฐานในการเสนอราคาโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันในการ

เสนอราคาอย่างเป็นธรรม หรือเพื่อช่วยเหลือให้ผู้เสนอราคารายใดได้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐโดยไม่เป็นธรรม หรือเพื่อกีดกันผู้เสนอราคารายใดไม่ให้มีโอกาสแข่งขันในการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๑๒ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกระทำการใด ๆ โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้ออำนวยแก่ผู้เข้าทำการเสนอราคารายใดให้เป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ มีความผิดฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๑๓ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือกรรมการหรืออนุกรรมการในหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีใช่เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใด กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกระทำการใด ๆ ต่อเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหรือหน้าที่ในการอนุมัติ การพิจารณา หรือการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสนอราคาเพื่อจงใจหรือทำให้จำยอมต้องยอมรับการเสนอราคาที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่มีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือมีการกล่าวหา ร้องเรียนว่าการดำเนินการซื้อ การจ้าง การแลกเปลี่ยน การเช่า การจำหน่ายทรัพย์สิน การได้รับสัมปทานหรือการได้รับสิทธิใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐครั้งใดมีการกระทำอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว และถ้าเห็นว่ามีมูลให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการกับผู้นั้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ในกรณีที่เป็นบุคคลอื่นนอกจากบุคคลตาม (๑) ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการกล่าวโทษบุคคลนั้นต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป ในการดำเนินการของพนักงานสอบสวนให้ถือรายงานการสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลัก

(๓) ในกรณีที่การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตาม (๑) และบุคคลอื่นที่ลักษณะคดีมีความเกี่ยวเนื่องเป็นความผิดเดียวกัน ไม่ว่าจะส่วนตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ถ้าคณะกรรมการ

ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการสอบสวนเพื่อดำเนินคดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในคราวเดียวกัน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการสอบสวนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และเมื่อดำเนินการเสร็จให้ส่งรายงานเอกสารและความเห็นไปยังสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการให้มีการฟ้องคดีในศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีสำหรับผู้ที่กระทำความผิดนั้น โดยให้ถือว่ารายงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้อยคำของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการกระทำความผิดดังกล่าวสมควรให้ดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งผลการสอบสวนข้อเท็จจริงไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อเป็นผู้ดำเนินคดีต่อไป

การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เป็นการตัดสิทธิ์ผู้เสียหายหรือหน่วยงานของรัฐที่เสียหายจากการกระทำความผิดในการเสนอราคา ในการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๕. ในการสอบสวนเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

(๒) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การรวบรวมพยานหลักฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้อภัยคำเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน

(๓) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

(๔) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อให้มีการจับและควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติว่าช้อกล่าวหาไม่มีมูล เพื่อส่งตัวไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการต่อไป

(๕) ขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนดำเนินการตามหมายของศาลที่ออกตาม (๓) หรือ (๔)

(๖) กำหนดระเบียบโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และการประสานงานในการดำเนินคดีระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประธานกรรมการและกรรมการ ป.ป.ช. เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจแต่งตั้งอัยการกรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้อัยการกรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ ได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานการสอบสวนให้สำนักงานอัยการ สูงสุดดำเนินคดีต่อไป การดำเนินการเกี่ยวกับการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ถือว่าบทบัญญัติที่กำหนดเป็นอำนาจหน้าที่ของ พนักงานสอบสวน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการ ป.ป.ช.

มาตรา ๑๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในการจัดหาสินค้าและบริการไม่ว่าด้วยวิธีการจัดซื้อหรือการจัดจ้างหรือวิธีอื่นใดของหน่วยงานของรัฐทุกแห่งนั้นเป็นการดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณเงินกู้ เงินช่วยเหลือ หรือรายได้ของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นเงินของแผ่นดิน รวมทั้งการที่รัฐให้สิทธิในการดำเนินการบางอย่างโดยการให้สัมปทานอนุญาตหรือกรณีอื่นใดในลักษณะเดียวกันก็เป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะอันเป็นกิจการของรัฐ ฉะนั้น การจัดหาสินค้าและบริการรวมทั้งการให้สิทธิดังกล่าว จึงต้องกระทำอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม และมีการแข่งขันกันอย่างเสรีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่รัฐ แต่เนื่องจากการดำเนินการที่ผ่านมา มีการกระทำในลักษณะการสมยอมในการเสนอราคาและมีพฤติการณ์ต่าง ๆ อันทำให้มิได้มีการแข่งขันกันเสนอประโยชน์สูงสุดให้แก่หน่วยงานของรัฐอย่างแท้จริงและเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ นอกจากนี้ ในบางกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐก็มีส่วนร่วมหรือมีส่วนสนับสนุนในการทำความผิด หรือละเว้นไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ อันมีผลทำให้ปัญหาในเรื่องนี้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จึงสมควรกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดเพื่อเป็นการปราบปรามการกระทำในลักษณะดังกล่าว รวมทั้งกำหนดลักษณะความผิดและกลไกในการดำเนินการเอาผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้การปราบปรามดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก 5

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ
เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา
ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงกำหนดหลักเกณฑ์และจำนวนสินทรัพย์หรือประโยชน์อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับจากบุคคลใดโดยธรรมจรรยา ไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือจากบุคคลที่ให้อภัยในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม หรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม

“ญาติ” หมายความว่า ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรม หรือผู้รับบุตรบุญธรรม

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

ข้อ ๔ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

ข้อ ๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ดังต่อไปนี้

(๑) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่

* ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗/ตอนที่ ๑๑๔ ๒/หน้า ๑๔/๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๓

เหมาะสมตามฐานานุรูป

(๒) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติมีราคาหรือมูลค่า ในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

(๓) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับ บุคคลทั่วไป

ข้อ ๖ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากต่างประเทศ ซึ่งผู้ให้มิได้ระบุให้ เป็นของส่วนตัวหรือมีราคาหรือมูลค่าเกินกว่าสามพันบาท ไม่ว่าจะระบุเป็นของส่วนตัวหรือไม่ แต่ มีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่าง บุคคล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรายงานรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือ ประโยชน์ดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะอนุญาตให้ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นถือถือทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวไว้เป็นประโยชน์ส่วนบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยทันที

ข้อ ๗ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ หรือมี ราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๕ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับมาแล้วโดยมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าหน้าที่ของ รัฐผู้นั้นต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อ ผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของ หน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด โดยทันทีที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้ วิจัยวิจัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรับ ทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานหรือสถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว ก็ ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น สังกัดโดยเร็ว

เมื่อได้ดำเนินการตามความในวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่ เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวเลย

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นกรรมการ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐ ให้แจ้ง รายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ส่วนผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรง ตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอนให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ เพื่อ ดำเนินการตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ภาคผนวก 6

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

พ.ศ. ๒๕๔๔

โดยที่ที่ผ่านมาคณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการให้ของขวัญและรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้หลายครั้ง เพื่อเป็นการเสริมสร้างค่านิยมให้เกิดการประหยัด มิให้มีการเบียดเบียนข้าราชการโดยไม่จำเป็นและสร้างทัศนคติที่ไม่ถูกต้องเนื่องจากมีการแข่งขันกันให้ของขวัญในราคาแพง ทั้งยังเป็นช่องทางให้เกิดการประพฤติมิชอบอื่น ๆ ในวงราชการอีกด้วย และในการกำหนดจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทต่าง ๆ ก็มีการกำหนดในเรื่องทำนองเดียวกัน ประกอบกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และจำนวนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ฉะนั้น จึงสมควรรวบรวมมาตรการเหล่านี้และกำหนดเป็นหลักเกณฑ์การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้ของขวัญและรับของขวัญไว้เป็นการถาวร มีมาตรฐานอย่างเดียวกัน และมีความชัดเจนเพื่อเสริมมาตรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้เป็นผลอย่างจริงจัง ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่ได้กำหนดไว้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ของขวัญ” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่กัน เพื่ออสังคายน์ และให้หมายความรวมถึง เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้เป็นรางวัล ให้

เล่นหาหรือเพื่อการสังเคราะห์ หรือให้เป็นสินน้ำใจ การให้สิทธิพิเศษซึ่งมิใช่เป็นสิทธิที่จัดไว้สำหรับ

บุคคลทั่วไปในการได้รับการลดราคาทรัพย์สินหรือการให้สิทธิพิเศษในการได้รับการหรือความบันเทิงตลอดจนการออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือท่องเที่ยว ค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใด

ในลักษณะเดียวกันและไม่ว่าจะให้เป็นบัตร ตัว หรือหลักฐานอื่นใด การชำระเงินให้ล่วงหน้า หรือ การคืนเงินให้ในภายหลัง

“ปกติประเพณีนิยม” หมายความว่า เทศกาลหรือวันสำคัญซึ่งอาจมีการ ให้ของขวัญกัน และให้หมายความรวมถึงโอกาสในการแสดงความยินดี การแสดงความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ หรือการให้ความช่วยเหลือตามมารยาทที่ถือปฏิบัติกันในสังคม ด้วย

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่อยู่ในกำกับ ดูแลของรัฐทุกระดับทั้งในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่นและ รัฐวิสาหกิจ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงานและลูกจ้างของ หน่วยงานของรัฐ

“ผู้บังคับบัญชา” ให้หมายความรวมถึง ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าหน่วยงาน ที่แบ่งเป็นการภายในของหน่วยงานของรัฐ และผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงกว่าและได้รับ มอบหมายให้มีอำนาจบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลด้วย

“บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส บุตร บิดา มารดา พี่น้องร่วมบิดา มารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน

ข้อ ๔ ระเบียบนี้ไม่ใช่บังคับกับกรณีการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ ๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้ของขวัญแก่ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัว ของผู้บังคับบัญชา นอกเหนือจากกรณีปกติประเพณีนิยมที่มีการให้ของขวัญแก่กันมิได้

การให้ของขวัญตามปกติประเพณีนิยมตามวรรคหนึ่ง เจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้ ของขวัญที่มีราคาหรือมูลค่าเกินจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่ง ชาติกำหนดไว้ สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยฉอวมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมิได้

เจ้าหน้าที่ของรัฐจะทำการเรียกรับเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดหรือใช้เงินสวัสดิการใด ๆ เพื่อมอบให้หรือจัดหาของขวัญให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชาไม่ว่า กรณีใด ๆ มิได้

ข้อ ๖ ผู้บังคับบัญชาจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตน รับของขวัญจากเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้อยู่ในบังคับบัญชามิได้ เว้นแต่เป็นการรับของขวัญตาม ข้อ ๔

ข้อ ๗ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ ถ้ามิใช่เป็นการรับของขวัญตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อ ๘

ผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ ผู้มาติดต่อกานหรือผู้ซึ่งได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในลักษณะดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ซึ่งมีคำขอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น การขอใบรับรอง การขอให้ออกคำสั่งทางปกครอง หรือการร้องเรียน เป็นต้น
- (๒) ผู้ซึ่งประกอบธุรกิจหรือมีส่วนได้เสียในธุรกิจที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการได้รับสัมปทาน เป็นต้น
- (๓) ผู้ซึ่งกำลังดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่มีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ควบคุมหรือกำกับดูแล เช่น การประกอบกิจการโรงงาน หรือธุรกิจหลักทรัพย์ เป็นต้น
- (๔) ผู้ซึ่งอาจได้รับประโยชน์หรือผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้อ ๘ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เฉพาะกรณี การรับของขวัญที่ให้ตามปกติประเพณีนิยม และของขวัญที่มีราคาหรือมูลค่าไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้ สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ ๙ ในกรณีที่บุคคลในครอบครัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐรับของขวัญแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบในภายหลังว่าเป็นการรับของขวัญโดยฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีราคาหรือมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดไว้ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ของขวัญหรือรับของขวัญโดยฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการการเมือง ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นประพฤติปฏิบัติไม่เป็นไปตามคุณธรรมและจริยธรรม และให้ดำเนินการตามระเบียบที่นายกรัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีว่าด้วยมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการการเมือง

(๒) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการประเภทอื่นนอกจาก (๑) หรือ พนักงาน
 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานของรัฐวิสาหกิจให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ
 ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดทางวินัย และให้ผู้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่ดำเนินการให้มีการลงโทษ
 ทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ข้อ ๑๑ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่สอดส่อง และให้คำแนะนำ

ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้แก่หน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่มีผู้ร้องเรียนต่อสำนักงานปลัดสำนัก
 นายกรัฐมนตรีว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดปฏิบัติในการให้ของขวัญหรือรับของขวัญฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้
 สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแจ้งไปยังผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเพื่อดำเนินการ
 การ
 ตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติในการประหยัดแก่
 ประชาชนทั่วไป ในการแสดงความยินดี การแสดงความปรารถนาดี การแสดงการต้อนรับ หรือ
 การ

แสดงความเสียใจในโอกาสต่าง ๆ ตามปกติประเพณีนิยมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพยายามใช้วิธีการ
 แสดงออกโดยใช้บัตรอวยพร การลงนามในสมุดอวยพร หรือใช้บัตรแสดงความเสียใจ แทนการ
 ให้
 ของขวัญ

ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างค่านิยมการแสดงความยินดี การแสดงความ
 ปรารถนาดี การแสดงการต้อนรับ หรือการแสดงความเสียใจ ด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง
 แนะนำหรือกำหนดมาตรการจริงจังที่จะพัฒนาทัศนคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่ใน
 บังคับบัญชาให้เป็นไปในแนวทางประหยัด

ข้อ ๑๓ ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

[รก. ๒๕๕๔/พด๐๔ง/๖/๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔]

ภาคผนวก 7

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๔

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของ
ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงวางระเบียบ
ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของ
หน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของทางราชการ
พ.ศ. ๒๕๓๙

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“การเรียไร” หมายความว่า การเก็บเงินหรือทรัพย์สิน โดยขอร้องให้ช่วยออกเงิน
หรือทรัพย์สินตามใจสมัคร และให้หมายความรวมถึงการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ชดใช้หรือบริการซึ่ง
มีการแสดงโดยตรงหรือโดยปริยายว่ามีใช่เป็นการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ชดใช้หรือบริการธรรมดา
แต่เพื่อรวบรวมเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมดหรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น
ด้วย

“เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไร” หมายความว่า เข้าไปช่วยเหลือโดยมีส่วน
ร่วมในการจัดให้มีการเรียไรในฐานะเป็นผู้ร่วมจัดให้มีการเรียไร หรือเป็นประธานกรรมการ
อนุกรรมการ คณะทำงาน ที่ปรึกษา หรือในฐานะอื่นใดในการเรียไรนั้น

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่อยู่ในกำกับดูแล
ของรัฐทุกระดับทั้งในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงาน
ของรัฐ

ข้อ ๕ ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘/ตอนที่พิเศษ ๑๓ ง/หน้า ๑๑/๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

หมวด ๑
บททั่วไป

ข้อ ๖ หน่วยงานของรัฐจะจัดให้มีการเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรมิได้ เว้นแต่เป็นการเรียไรตามข้อ ๑๔ หรือได้รับอนุมัติจาก กคร. หรือ กคร.จังหวัด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

หน่วยงานของรัฐซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตในการเรียไรตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไร นอกจากจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรแล้วจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ด้วย ในกรณีนี้ กคร. อาจกำหนดแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐดังกล่าวให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรก็ได้

ข้อ ๗ ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ควบคุมดูแลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามระเบียบนี้โดยเคร่งครัด

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นตามควรแก่กรณี และในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าการกระทำนั้นอาจมีเหตุเกี่ยวข้องกับการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ มีมูลความผิดทางอาญา หรืออาจเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายอื่นให้ผู้บังคับบัญชาแจ้งให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้นเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

หมวด ๒

คณะกรรมการควบคุมการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๘ ให้มีคณะกรรมการควบคุมการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ เรียกโดยย่อว่า "กคร." ประกอบด้วยรองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสี่คนเป็นกรรมการและผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ

กคร. จะแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

ข้อ ๙ ให้กรรมการซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี

ข้อ ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ ๑๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ ๙ กรรมการซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๖) นายกรัฐมนตรีให้ออก

ในกรณีที่กรรมการซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการแทน และให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่าวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้

ข้อ ๑๑ การประชุมของ กคร. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๑๒ กคร. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงระเบียบนี้

(๒) พิจารณาอนุมัติในหน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะทำการเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรในเขตกรุงเทพมหานครหรือในเขตท้องที่เกินหนึ่งจังหวัด จัดให้มีการเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

(๓) ติความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำขอลงอนุมัติให้จัดให้มีการเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรตามระเบียบนี้

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการกับสิ่งของที่หน่วยงานของรัฐที่ได้รับมาจาก การเรียไร โดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้

(๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ระเบียบนี้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กคร. จังหวัด หรือตามที่ กคร. มอบหมาย

เมื่อ กคร. จังหวัด ได้พิจารณาอนุมัติตาม (๑) แล้ว ให้แจ้งหน่วยงานของ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในภูมิภาคนั้นและรายงาน กคร. ให้ทราบด้วย

ข้อ ๑๗ ให้ข้อความในข้อ ๙ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ และข้อ ๑๓ มาใช้บังคับกับวาระ การดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งการประชุม กคร. จังหวัด และการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานโดยอนุโลม

หมวด ๔

หลักเกณฑ์การเรียไร

ข้อ ๑๘ การเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรที่ กคร. หรือ กคร. จังหวัด แล้วแต่กรณี จะพิจารณาอนุมัติให้ตามข้อ ๖ ได้ก็จะต้องมีลักษณะและวัตถุประสงค์อย่าง หนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นการเรียไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่ หน่วยงานของรัฐนั่นเอง

(๒) เป็นการเรียไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่การ ป้องกันหรือพัฒนาประเทศ

(๓) เป็นการเรียไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์

(๔) เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรของบุคคล หรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุม การเรียไรแล้ว

ข้อ ๑๙ การเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรดังต่อไปนี้ให้ได้รับ ยกเว้นไม่ต้องขออนุมัติจาก กคร. หรือ กคร. จังหวัด แล้วแต่กรณี

(๑) เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล และมีมติคณะรัฐมนตรีให้เรียไรได้

(๒) เป็นการเรียไรที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อ ช่วยเหลือผู้เสียหายหรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดจากสาธารณภัยหรือเหตุการณ์ใดที่สำคัญ

(๓) เป็นการเรียไรเพื่อร่วมกันทำบุญเนื่องในโอกาสการทอดผ้าพระกฐิน พระราชทาน

(๔) เป็นการเรียไรตามข้อ ๑๘ (๑) หรือ (๓) เพื่อให้ได้เงินหรือทรัพย์สินไม่เกิน จำนวนเงินหรือมูลค่าตามที่ กคร. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๕) เป็นการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรตามข้อ ๑๘ (๔) ซึ่ง กคร. ได้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษายกเว้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการได้โดยไม่ต้องขออนุมัติ

(๖) เป็นการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐอื่นที่ได้รับอนุมัติหรือได้รับ

ยกเว้นในการขออนุมัติตามระเบียบนี้แล้ว

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้รับอนุมัติหรือได้รับยกเว้นตามข้อ ๑๙ ให้จัดให้มีการเรียหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรีย ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) ให้กระทำการเรียเป็นการทั่วไป โดยประกาศหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน
- (๒) กำหนดสถานที่หรือวิธีการที่จะรับเงินหรือทรัพย์สินจากการเรีย
- (๓) ออกใบเสร็จหรือหลักฐานการรับเงินหรือทรัพย์สินให้แก่ผู้บริจาคทุกครั้ง

เว้นแต่โดยลักษณะแห่งการเรียไม่สามารถออกใบเสร็จหรือหลักฐานดังกล่าวได้ ก็ให้จัดทำเป็นบัญชีการรับเงินหรือทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้

(๔) จัดทำบัญชีการรับจ่ายเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการเรีย ตามระบบบัญชีของทางราชการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่สิ้นสุดการเรีย หรือทุกสามเดือนในกรณีที่เป็นการเรียที่กระทำอย่างต่อเนื่องและปิดประกาศโดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐที่ได้ทำการเรียไม่น้อยกว่าสามสิบวันเพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ทราบและจัดให้มีเอกสารเกี่ยวกับگردดำเนินการเรียดังกล่าวไว้ ณ สถานที่สำหรับประชาชนสามารถใช้ในการค้นหาและศึกษาข้อมูลข่าวสารของราชการด้วย

(๕) รายงานการเงินของการเรียพร้อมทั้งส่งบัญชีตาม (๔) ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภายในสามสิบวันนับแต่วันที่จัดทำบัญชีตาม (๔) แล้วเสร็จ หรือในกรณีที่เป็นการเรียที่ได้กระทำอย่างต่อเนื่องให้รายงานการเงินพร้อมทั้งส่งบัญชีดังกล่าวทุกสามเดือน

ข้อ ๒๑ ในการเรียหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรีย ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดประโยชน์ที่ผู้บริจาคหรือบุคคลอื่นจะได้รับซึ่งมิใช่ประโยชน์ที่หน่วยงานของรัฐได้ประกาศไว้

(๒) กำหนดให้ผู้บริจาคต้องบริจาคเงินหรือทรัพย์สินเป็นจำนวนหรือมูลค่าที่แน่นอน เว้นแต่ โดยสภาพมีความจำเป็นต้องกำหนดเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน เช่น การจำหน่ายบัตรเข้าชมการแสดงหรือบัตรเข้าร่วมการแข่งขัน เป็นต้น

(๓) กระทำการใด ๆ ที่เป็นการบังคับให้บุคคลใดทำการเรียหรือบริจาค หรือกระทำในลักษณะที่ทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ในภาวะจำยอมไม่สามารถปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่ช่วยทำการเรียหรือบริจาคไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๔) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐออกทำการเรีย หรือใช้ สิ่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้ใดบังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นออกทำการเรีย

ข้อ ๒๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียของบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐจะต้องไม่กระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ใช้หรือแสดงตำแหน่งหน้าที่ให้ปรากฏในการดำเนินการเรียไม่ว่าจะเป็น

การโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์หรือสื่ออย่างอื่น หรือด้วยวิธีการอื่นใด

(๒) ใช้ สิ่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้ได้บังคับบัญชา หรือบุคคลใดช่วยทำการ
เรียไรให้ หรือกระทำในลักษณะที่ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นนั้นต้องตกอยู่ในภาวะจำ
ยอมไม่สามารถปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่ช่วยทำการเรียไรให้ได้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๓ การเรียไร การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไร หรือการให้ความ
ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดในการเรียไรที่ได้รับการอนุมัติหรือได้รับ
ยกเว้นในการขออนุมัติจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรของทางราชการตามระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ และดำเนินการไปก่อนวันที่ระเบียบ
นี้ใช้บังคับ ก็ให้ดำเนินการต่อไปได้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของทาง
ราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ จนกว่าจะแล้วเสร็จ

ข้อ ๒๔ ให้ กคร. และ กคร. จังหวัด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย
การเรียไรของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันที่ระเบียบนี้ประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา ปฏิบัติหน้าที่ กคร. และ กคร. จังหวัด ตามระเบียบนี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้
มีการแต่งตั้งกรรมการซึ่งนายกรัฐมนตรีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี แต่งตั้งตามระเบียบนี้
เข้ารับหน้าที่

ประกาศ ณ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

